

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра теорії та практики перекладу
(назва кафедри)

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНА

Зав. кафедрою _____
(підпис)

к.ф.н., доц. Чуча П.О.
(Науковий ступінь, вчене звання (прізвище та ініціали))

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО
ДИСКУРСУ
(НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА)

Виконав
ст. гр. П-312

_____
(підпис)

М.Ю. Богданов
(ініціали та прізвище)

Науковий керівник
к.ф.н., доц.
(Науковий ступінь, вчене звання, посада)

_____
(підпис)

П.О. Чуча
(ініціали та прізвище)

Запоріжжя
2023

ПРАТ «ПВНЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра теорії та практики перекладу
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
(підпис)

к.ф.н., доц. Чуча П.О.
(Науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

____.____.____ р.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Студенту гр. П-312, спеціальності 035 Філологія

Богданову Михайлу Юрійовичу

1.Тема: Особливості перекладу англомовного політичного дискурсу
(на матеріалі промов бориса джонсона)

затверджена наказом по інституту № _____ від ____ . ____ . ____ р.

2. Термін здачі студентом закінченої роботи: ____ . ____ . ____ р.

3. Перелік питань, що підлягають розробці

1. Сутність понять «політичний дискурс» та «політична промова».

2. Загальні характеристики політичної промови.

3. Специфіка перекладу англомовних політичних промов.

4. Індивідуальні особливості ораторського стилю Бориса Джонсона.

5. Лексико-граматичні особливості перекладу політичних промов
Бориса Джонсона українською мовою.

4. Календарний графік підготовки кваліфікаційної роботи

№ етапу	Зміст	Терміни виконання	Готовність по графіку%, підпис керівника	Підпис керівника про повну готовність етапу, дата
1	Збір практичного матеріалу за темою кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			
2	I атестація I розділ кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			
3	II атестація II розділ кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			
4	III атестація III розділ кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи, висновки та рекомендації, додатки, реферат			
5	Перевірка кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи на оригінальність			
6	Доопрацювання кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи, підготовка презентації, отримання відгуку керівника і рецензії			
7	Попередній захист кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			
8	Подача кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи на кафедрі			
9	Захист кваліфікаційної бакалаврської (магістерської) роботи			

Дата видачі завдання: ____ . ____ . ____ р.

Керівник кваліфікаційної
магістерської роботи

_____
(підпис)

Чуча П.О.
(прізвище та ініціали)

Завдання отримав до виконання

_____
(підпис студента)

Богданов М.Ю
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 79 стор., 75 джерел.

Об’єкт дослідження: сучасний англомовний політичний дискурс.

Мета роботи: дослідити особливості англомовних політичних промов на прикладі виступів Бориса Джонсона, виокремити специфіку перекладу та способи передачі лексико-граматичних особливостей промов з англійської мови на українську.

Теоретико-методологічні засади: концепції та положення, що містяться в ряді робіт таких відомих дослідників в області теорії перекладу й теорії дискурсу як В. В. Громовенко, Т. А. Дейк, К. Курелей, Е. Латіф, А. В. Петренко, . В. Самойлова, А. М. Шарова та інших.

Отримані результати: політичний дискурс та тексти політичних промов є важливою складовою лінгвістичних досліджень. До головних ознак англомовного політичного дискурсу входять використання емоційно-забарленої лексики, безособових та інфінітивних конструкцій; лексичних одиниць широкої конотації, паралельних синтаксичних конструкцій та інше. До особливих рис ораторського стилю Бориса Джонсона належать: лексико-стилістичні повтори; надання переваги складним реченням; побудова промов навколо концептів *people* та *government*; достатня кількість речень із дієсловом *let*. При передачі англомовних текстів політичних промов українською мовою широко використовуються калькування, транскрипція/транслітерація, конкретизація, граматичні заміни, перестановки, додавання, членування речень та пошук українського еквіваленту.

Ключові слова: *політичний дискурс, політична промова, ораторський стиль, граматичні заміни, калькування, перестановки.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	7
1.1 Основні характеристики поняття «політичний дискурс»...	7
1.2 Загальні риси політичної промови	17
1.3 Передача англомовних політичних промов як окремий вид перекладу	23
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА	33
2.1 Індивідуальні риси стилю ораторських виступів Бориса Джонсона	
2.2 Лексичні особливості перекладу виступів Бориса Джонсона	40
2.3 Граматичні особливості перекладу політичних промов Бориса Джонсона	50
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку людства, коли світ спостерігає за процесом перерозподілу політичного впливу, відбувається значне зростання ролі політики та політичних діячів. Останні, в свою чергу, тісно співпрацюють із засобами масової інформації й використовують їх як засіб просування свого іміджу та здійснення інформаційного впливу на загальну аудиторію.

Вчені більше уваги починають приділяти питанням саме політичного дискурсу, його функціонально-лінгвальним характеристикам, політичній риторичі, іміджології та конфліктології. Одним із головним засобом досягнення поставлених політичних цілей є публічні промови, від правильної побудови яких та ефективного підбору стилістичних та лексичних засобів, здебільшого залежить успіх політичного діяча.

Сьогоднішній політичний дискурс повністю відображає мовну картину світу та сучасну мовну свідомість будь-якого суспільства. Так, у межах політичного виступу політичне мислення політиків, їх комунікативні дії та мовні особливості текстів мовлення завжди перебувають у тісній взаємодії.

Питанням дослідження політичного дискурсу займаються вітчизняні й зарубіжні науковці такі як В. В. Громовенко, Т. А. Дейк, К. Курелей, Е. Латіф, А. В. Петренко, . В. Самойлова, А. М. Шарова, І. С. Шевченко, Д. Фадєєв та інші.

Основна увага лінгвістів приділяється таким питанням, як семіотика політичного дискурсу, політичне мовлення, окремі характеристики політичних промов, методи, за допомогою яких сучасний політичний дискурс інтерпретується, пошук його складових, вивчення гумору політичного дискурсу, лексичні особливості, тощо.

Також, окрема увага приділяється передвиборчому дискурсу, як окремому складнику політичного дискурсу. Він знаходиться у центрі уваги

робіт С. Асімакопулос, Е. Н. Кадім, А. В. Прокопенко, Машід Садат Нагібзаде Йалалі та інших.

Не зважаючи на значну кількість робіт присвячених питанню політичного дискурсу, питання перекладу та виявленню комунікативних, стилістичних й лексичних особливостей саме політичних промов окремих діячів, є недостатньо висвітленим й потребує додаткового розгляду.

Актуальність роботи зумовлюється тим, що вивчення текстів політичного спрямування, особливо промов державних політичних діячів, таких як президент та віце-прем'єр країни, необхідне для виявлення та розуміння лінгвопрагматичного образу суб'єкта мовлення, його комунікативних тактик й стратегій для впливу та маніпуляції аудиторії. Вміння правильно використати засоби мовленнєвого впливу на реципієнтів важливо для побудови ефективної політичної компанії, що робить їх дослідження необхідними у глобальному масштабі.

Так, доцільним стає пошук, виявлення та аналіз лексичних засобів, граматичних та стилістичних особливостей промов провідних американських та британських політичних діячів та їх переклад українською мовою. На сьогоднішній день політичний образ колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона є одним із найбільш цікавих та впливових як відносно України, так й світової арени.

Тому **матеріалом дослідження** стали саме промови колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона, в яких він торкається різноманітних нагальних питань Великобританії, України та світу.

Об'єкт дослідження – сучасний англомовний політичний дискурс.

Предметом дослідження є особливості відтворення англомовного політичного дискурсу у перекладах промов колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона.

Мета магістерського дослідження – дослідити характерні риси англомовних політичних промов на прикладі виступів Бориса Джонсона,

виявити особливості перекладу та ефективні методи передачі змістовного навантаження промов з англійської на українську мову.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішити наступні дослідницькі завдання:

- визначити сутність понять «політичний дискурс» та «політична промова»;
- виокремити та дослідити індивідуальні особливості ораторського стилю колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона;
- виявити та описати лексичні особливості передачі політичних промов Бориса Джонсона;
- визначити специфіку передачі граматичних структур та категорій у промовах Бориса Джонсона українською мовою.

Мета та завдання магістерського дослідження визначили **методи дослідження**, які використовувалися під час роботи з фактичним і теоретичним матеріалом. Ці методи поєднують загальнонаукові, лінгвістичні та перекладознавчі методи. Загальнонаукові методи включають до свого складу аналіз, синтез, дедукцію/індукцію, узагальнення та порівняння. Визначення понять «політичний дискурс» і «політична промова» вимагають використання таких методів, як опис, аналіз і синтез. Метод суцільної вибірки імплементується для створення бази практичних прикладів, які використовуються у реальному матеріалі. Аналіз лексикографічних джерел використовується для систематизації та пояснення лексичних одиниць, що досліджуються. Також задіється перекладацький аналіз для того, щоб виявити, наскільки є еквівалентним переклад англомовних політичних промов українською з точки зору їх комунікативної мети та загальної структури.

Наукова новизна дослідження полягає у систематизації головних ознак політичного дискурсу та узагальненню особливостей англомовних політичних промов; виокремлені основних структурних, лексичних, граматичних й стилістичних рис текстів англомовних політичних промов як об'єкту перекладу; дослідженні індивідуальних рис ораторського стилю колишнього

прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона; всебічному описанні та аналізі шляхів перекладу лексичних та граматичних особливостей англомовних політичних промов українською мовою.

Результати магістерського дослідження можуть бути застосовані на практиці при викладанні дисципліни "Теорія та практика перекладу", для розробки та укладання теоретичних курсів по перекладу політичного дискурсу. Також їх можна використовувати при створенні практичних курсів з перекладу політичних текстів, а також спецкурсів для перекладачів і політологів. Професійні діючі перекладачі можуть використати отриманні результати для покращення своєї професійної діяльності.

Структура роботи: магістерське дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

У вступі містяться загальні відомості про наукову працю, а саме - актуальність теми, мета й завдання роботи, визначення об'єкту та предмету, методи дослідження, а також інформація щодо структури магістерського дослідження.

У першому розділі представлено загальну інформацію про поняття «політичний дискурс» і «політична промова» як об'єктів лінгвістичного дослідження. Акцент робиться на структурні особливості англомовних політичних промов, а також різним типам політичного дискурсу. Крім того, розглянуто особливості передачі політичних промов на англійській мові.

Другий розділ містить власний аналіз англомовного політичного дискурсу на прикладі промов колишнього віце-прем'єра Великобританії Бориса Джонсона. Головний фокус робиться на дослідження індивідуальних рис ораторського стилю політичного діяча, а також лексичним та граматичним особливостям перекладу політичних промов Бориса Джонсона українською мовою.

У висновках подано узагальнені результати проведеного дослідження.

Загальна кількість сторінок 79, кількість використаних джерел 75.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1 Основні характеристики поняття «політичний дискурс»

Поняття «дискурс» має довгу історію свого становлення. З другої половини ХХ ст. почалося становлення нових термінів та концептів у лінгвістиці, одним із яких й став дискурс. Він широко використовується різноманітними науками, включаючи філософію, соціологію, педагогіку, юриспруденцію, етнологію, політологію, когнітивну лінгвістику, прагмалінгвістику й багато інших.

На сьогоднішній час не існує єдиного загальноприйнятого визначення, що пояснюється його міждисциплінарним характером. Наприклад, згідно до Frederiksen [Frederiksen 1990], дискурс когнітивної психології рефлектує знання адресата/адресанта, мету комунікативного процесу й передачі його змістовного навантаження. Крім того, він відображає когнітивні процеси, задіяні для продукування й розуміння інформації/знань.

У соціології, дискурс – це система суджень про соціальну дійсність, заснована на певних правилах і відтворена в сфері соціологічного виробництва [Keller 2005]. Він потребує високого рівня професіоналізму, неупередженості, незалежності від світоглядних штамтів та толерантності.

У прагмалінгвістиці, дискурс – це інтерактивний вид діяльності між учасниками комунікативного процесу, при якому відбувається встановлення контактів й їх подальше підтримання, вплив один на одного за допомогою різноманітних комунікативних стратегій та ходів, що мають як вербальний, так й невербальний характер [Alturo 2022, с. 300].

Психолінгвістика розглядає дискурс як перехід від внутрішньої до зовнішньої вербалізації, під час якої відбувається інтерпретація отриманого

повідомлення в залежності від соціального та психологічного типу учасників комунікативного процесу й їх ролей [Sharma S. *Discourse and Psychology. An Introduction*. India: Routledge, 2020. 138 p.].

У політології, при вивченні поняття «дискурс» увага акцентується на відносинах між аргументами та інтересами. Чим більш вагомий аргумент має співрозмовник й він веде до перемоги, тим більшу вагу має дискурс [Keller 2011].

Кожна наука робить акцент на своїх характерних рисах й концентрується на своїй проблематиці. Тому, наприклад, Ф. Генрі та К. Татор дають наступну характеристику дискурсу, як «мова, що визначається соціальними умовами свого використання та тими, хто її використовує» [Frances 2002, с. 19].

Також, дискурс – це процес комунікації між політичними діячами, результатом якого є формування політичної ідеології.

Найбільш широке визначення поняття «дискурс» існує саме в лінгвістиці, яка розглядає його як текст, на який впливає значна кількість факторів, починаючи з прагматичних й закінчуючи психологічними, та мовлення, яке має направлений соціальний вплив. При вивченні дискурсу до уваги береться контекст; знання, що мають, як адресат, так й адресант; та фонові знання.

В цілому, у ході аналізу наукової літератури було виокремлено три головні підходи до визначення та розуміння поняття «дискурс», які взаємодіють один з одним (рис 1.1.).

Головна мета лінгвістичного аналізу дискурсу виявити комунікативні реєстри та функціональні характеристики спілкування. Крім того, важливим є виокремлення усного й писемного мовлення. Дискурс при цьому підході – динамічний об'єкт. І. С. Шевченко визначає його як «мисленнєво-комунікативну діяльність, що протікає в широкому соціокультурному контексті, й характеризується континуальністю та діалогічністю» [Шевченко 2005, с. 128].

Інша прихильниця лінгвістичного підходу, вважає, що дискурс – це замкнута комунікативна ситуація, а текст є її окремим членом, що зазнає

впливу з боку учасників, а також соціально-культурних, політичних, економічних й інших чинників [Селіванова 2006, с. 203].

Рисунок 1.1.

Підходи до визначення поняття «дискурс»

О. М. Мороховський, в свою чергу, характеризує дискурс як «певну послідовність висловлювань, що пов'язані між собою» [Мороховський 2011, с. 237].

Публіцистичний підхід бере свій початок у період французького структуралізму та пост-структуралізму, а до числа його послідовників входять А. Греймас та М. Фуко. Вони вважають, що дискурс описує різні засоби мовлення, з акцентом на його природі та адресанті, адже важливим є окремі види дискурсу, ідентифікуючі комунікативну особливість соціального суб'єкта [Mayhead 2005, с. 78].

Засновником раціонального підходу вважається німецький філософ та соціолог Ю. Хабермас, який розглядає дискурс як ідеальний вид комунікації з

метою критично обговорити й обґрунтувати поведінку й точки зору учасників комунікативного процесу.

У роботі підтримується точка зору С. Мілс, яка розглядає дискурс як "загальну валюту в різноманітних дисциплінах - критичній теорії, соціології, лінгвістиці, філософії, соціальній психології та в багатьох інших сферах" [Mills 2004, с. 53]. Під **дискурсом** розуміємо усний чи писемний вид комунікації між людьми, при якому відбувається обговорення певної теми, при цьому важливим є ситуація при якій відбувається комунікаційний процес, самі учасники та їх культурологічне й соціальне оточення.

Соціолінгвістика й когнітивістика [Croft W 2004; Cuyskens 2003] виокремлюють два види дискурсу – персональний та інституціональний. При першому мовець – це особистість із багатим внутрішнім світом. Інституціональний дискурс, в свою чергу, розглядається як спілкування у рамках статусно-рольових відносин у певних соціальних умовах. Серед більш вагомих видів інституціонального дискурсу виокремлюють політичний, юридичний, науковий, масово-інформаційний та рекламний.

Політичний дискурс центральний об'єкт в дослідженнях політичної лінгвістики, який не має чітко сформульованого визначення, яке б було визнане уніфікованим. Різні науковці по-різному дають його тлумачення (Табл.1.1.)

Табл.1.1

Підходи до визначення поняття «політичний дискурс»

№, п/п	ПІБ	Визначення
1.	К. Kuralay	Комунікативний акт, у якому учасники мають за мету наділити факти певним рівнем значущості, щоб вплинути або переконати інших [Kuralay 2015].

Продовження Табл. 1.1

2.	A. Givi	Об'єднання всіх мовленнєвих актів, публічного права, традицій та досвіду, який визначається й відображається у формі вербальних висловлювань, змісту, предмету та адресату, що оперують у політичній сфері [Givi 2018].
3.	I. Бутова	Політична комунікація, мовні явища якої під час публічних виступів політиків, спрямовані на певну маніпуляцію реципієнтів та слугують їхніми характерними ознаками [Бутова].
4.	Н. В. Кондратенко	Специфічний акт взаємодії між суб'єктом (політиком, урядом чи державними органами) та об'єкт (виборець, аудиторія, електорат) політики, при дослідженні якого необхідно приділяти увагу формі, меті, адресату, динаміці та сфері функціонування [Кондратенко 2007, с. 152].
5.	Є. О. Четвертак	Засіб маніпулювання свідомістю великих груп населення, основною метою якого є нав'язування певної думки широкому колу виборців з подальшим наміром завоювати їх голоси під час виборчої кампанії [Четвертак 2016, с. 8].

У роботі дотримується точка зору, що **політичний дискурс** це окремий вид інституціонального дискурсу, який відбувається в окремому соціально-політичному середовищі при певних умовах у межах відносин «статус-роль», в основі якого лежить національно та соціально-історично зумовлена ментальність його учасників.

Учасниками політичного дискурсу є політичні діячі, інститути, представники держави та ЗМІ – тільки у тому випадку, якщо вони функціонують у межах політичних інститутів.

Мета політичного дискурсу не може бути зведена до меж тільки однієї, а, навпаки, складається з декількох компонентів – реалізація політично-ідеологічних стратегій, підтримка певних політичних поглядів або їх спростування; розповсюдження політичних ідей; отримання підтримки електорату, тощо. Головним при реалізації мети політичного дискурсу є спонукування учасників комунікаційного процесу до певних дій.

Політичний дискурс виконує низку функцій, головним із яких є комунікативна, селективна, спонукальна, емотивна, маніпулятивна, прогнозуюча, консолідуєча та інші [Beard 2000, с. 100]. Розглянемо кожен із них окремо.

Спонукальна функція – це вміння впливати на реципієнтів, щоб сформувати у них те сприйняття та бачення картини світу, яке потрібно політичному діячеві.

Комунікативна функція – передача інформації таким чином, щоб реципієнти змогли зрозуміти комунікативні наміри без ускладнень й виконали поставлені перед ними задачі.

Для встановлення та налагодження контактів між адресатом й адресантом використовується фактична функція політичного дискурсу, яка більш притаманна політичним промовам, адже при них важливим є встановлення емоційних зв'язків між учасниками комунікативного процесу.

Щоб обрати й встановити потрібні точки зору, які б найбільше підходили до урівноваження різнопланових інтересів учасників комунікації, використовується селективна функція.

Емотивна функція політичного дискурсу необхідна для створення емоційного середовища, що необхідне для спрямування бесіди у необхідному напрямку через емоційний стан учасників.

У політичному дискурсі важливо вміти маніпулювати та контролювати свідомість інших учасників, для чого використовуються аргументи, приклади й наочна демонстрація можливих наслідків. Все це можливо завдяки маніпулятивній функції.

Головна мета організаційно-нормативної функції політичного дискурсу є побудова чіткої структури суспільства й формування такої системи, що зрозуміла для всіх учасників комунікативного процесу [Djik].

Проте, політичний дискурс не обмежується тільки цими функціями (рис. 1.2.), що пояснюється активним динамічним розвитком політичного дискурсу та появі нових напрямків та течій у політичній науці.

Рисунок 1.2.

Додаткові функції політичного дискурсу

Щоб досягти успіху при реалізації функцій політичного дискурсу, важливою умовою є правильно визначити, які мовленнєві тактики та стратегії потрібно використовувати.

Під **стратегіями** політичного дискурсу розуміємо довгостроковий план дій адресата й адресанта для досягнення певної політичної мети. Немає чітко зафіксованих стратегій, які б обмежувались тільки певним набором. Навпаки, різні науковці по-різному формують та групують політичні стратегії.

Стратегія на зниження. Головна мета такої стратегії – дискредитація головного політичного опонента, яка досягається через зображення

негативного відношення до предмета комунікації. Це може бути як експліцитно, так й імпліцитно виражено. Часто використовуються риторичні запитання, паралельні синтаксичні конструкції та метафори.

Стратегія на підвищення. Головна мета – знайти та сфокусуватися на найбільш сильних сторонах, які виокремлюють того, хто говорить, від інших учасників. Необхідно зобразити адресанта у позитивному світлі й підвищити його роль для адресатів.

Стратегія театральності. При реалізації політичного дискурсу важливим є яскраво зобразити сильні сторони й правоту одного з учасників комунікативного процесу. Необхідно виділити адресанта серед інших й довести аудиторії, що він є єдиним правильним рішенням при здійсненні вибору. Як результат, адресант отримує підвищений рівень власного статусу [Wodak 2009].

Стратегія утримання влади. Важливим є утримання уваги адресата й перебуванням на однім з ним емоційному рівні, що можливо через приведення позитивних прикладів, взаємодії з аудиторією, поясненням ситуації та наданням обґрунтованої обіцянки вирішити проблеми [Мацько 2006, с. 174].

Стратегія боротьби за владу. Головне – досягти поставленої мети й досягти необхідної влади. Шляхи реалізації такої стратегії різноманітні від дискретизації опонентів до маніпулювання емоціями аудиторії.

Стратегія самопрезентації. Важливо показати, що адресант не є «особливим» учасником комунікативного процесу, що він такий самий, як й інші учасники з такими ж самими проблемами й хвилюваннями. Головним є проявити солідарність з реципієнтами та їх бажаннями.

Стратегія дегуманізації. Виникає при розкритті питань домінування й маргінальності. Виникає, коли одні учасники комунікації хочуть психологічно завдати шкоди іншим учасникам, відкидаючи людяність та суспільні норми [Smith 2011, с. 48].

Список стратегій політичного дискурсу не зводиться тільки до тих, зазначені вище. Також можна виокремити стратегії нападу, самозахисту, маніпуляції та багато інших.

Щоб реалізувати комунікативну стратегію політичного дискурсу, необхідно використати одну із **мовленнєвих тактик**, - імплементацію окремих способів, щоб спрямувати дії адресатів у необхідному напрямку й досягти поставленої політичної мети комунікації. Розглянемо найбільш вагомі тактики політичного дискурсу.

Тактика солідаризації. Адресант робить все можливе, щоб ототожнити себе із своєю аудиторією та показати однакові цінності й погляди.

Тактика призиву. Адресант закликає аудиторію до виконання певних дій через необхідність змін.

Тактика розкриття перспектив. Адресант фокусується не на самій проблемі, а на шляхах її вирішення та кінцевих результатах, які отримує адресат.

Тактика коментування. Мета – дати роз'яснення аудиторії щодо певних висловлювань та інформації.

Тактика абсурду. Адресат доводить ситуацію до абсурду через демонстрацію наслідків, які є дуже перебільшеними, щоб загострити увагу на негативних моментах, тим самим, унеможливаючи припущення іншого розвитку ситуації.

Тактика звинувачення. Інструменти цієї тактики передбачають представлення будь-якої ситуації у негативному світлі. Часто адресат не називає, хто винний у ситуації, так само як й не показує своє відношення до ситуації, яку він висвітлює. Також адресат може акцентувати увагу тільки на одному проступку свого опоненту, використовуючи факти й аргументи саме для цієї ситуації. Дуже часто також можливо залякування свого опонента через представлення його найближчого майбутнього [Загнітко 2007, с. 5].

Тактика визнання проблеми. Один із учасників політичного дискурсу визнає наявність певної проблеми та рішуче демонструє своє бажання та змогу з нею впоратися [Mahshid Sadat 2014, с. 9].

Тактика відведення критики. При цьому адресат демонструє своє небажання приймати участь у певних діях, визнаючи їх недоцільність. При цьому це можуть бути як позитивні, так й негативні дії.

Тактика позитивної репрезентації чи «плюс»-тактика. Адресат представляє ситуацію під таким кутом, що аудиторія розуміє його позитивне ставлення до того, що відбувається.

Тактика розмежування. Головний принцип відділити «своє» від «чужого», тобто показати своїм адресатам, що адресант не має нічого спільного з тим, що відбувається, особливо це актуально при негативних подіях у політичному просторі [Bloor 2013, с. 85].

Тактика спонукання. Адресант імпліцитно та експліцитно намагається показати адресатам, що їм потрібно зробити у певній ситуації.

Політичний дискурс характеризується високим рівнем вживання політичної термінології (*election, electoral college, quorum, referendum*), наданням переваги безособовим конструкціям та безособовій лексики, а також метафорі та емоційно-забарвленій лексики. Наприклад:

It's challenging...It's never late to ... I'd like to take a moment to talk about the heartbreak and devastation ...

Крім того, політичні діячі часто використовують лексичні одиниці із негативною конотацією, щоб зобразити опонентів у негативному світлі, а позитивну лексику – для привертання уваги до своєї програми чи точки зору:

failure of the system, support or assistance, fortune, firm, terrorists confident.

Для привертання уваги учасники політичного дискурсу будують свої виступи таким чином, щоб там були паралельні синтаксичні конструкції: *shade without colour, gesture without motion ma inui*. Політики рідко надають перевагу висловлюванням від першої особи однини, замінюючи їх на конструкції із *we*:

We will use military, cyber, and financial warfare and work with any partner in the world and the Middle.

Таким чином, політичний дискурс представляє собою багатокomпонентне утворення, що має свої характерні властивості, середу функціонування та учасників комунікаційного процесу. Взаємодія між адресатам та адресантом у політичному дискурсі відбувається через вибір певних стратегій й тактик, а також лексичних й стилістичних засобів, які залежать від мети, що ставить перед собою політичний діяч.

1.2 Загальні риси політичної промови

Мета політичних діячів – вплинути на своїх реципієнтів, що можливо зробити через їх емоційний стан (емоції) та логічні висновки (свідомість). Саме для цього використовуються політичні промови, - складові політичного дискурсу.

Історія становлення політичних промов складний процес, для дослідження якого використовується поєднання різних методологій, як лінгвістичних, так й психологічних й навіть семіотичних [Latif 2016].

Науковці надають різні визначення поняття «політична промова»:

- розмова професійного політика, адресована певній цільовій групі (наприклад, електорату загалом, студентам, громадянам похилого віку тощо) і маюча на меті спонукати їх підтримувати певні ідеї та діяльність [Ö. Çakırtaş 2019, с. 105];

- завчасно підготовлений виступ на поточну політичну тему, який включає як позитивні, так і негативні оцінки політичних дій чи фактів [Самойлова 2016, с. 235];

- політичний виступ, який був підготовлений заздалегідь і включає оцінки, обґрунтування, конкретні факти та перспективи щодо майбутнього розвитку [Мацько 2006, с. 98];

- стосуються рішень щодо можливих напрямків дій, які є суперечливими та оспорюваними та щодо яких люди можуть обґрунтовано не погоджуватися [What makes PS];

- комунікаційна стратегія, яка базується на створенні повідомлення за допомогою поєднання невербальних і паравербальних засобів для переконання індивіда та мас вербально-експресивними ресурсами [Javed];

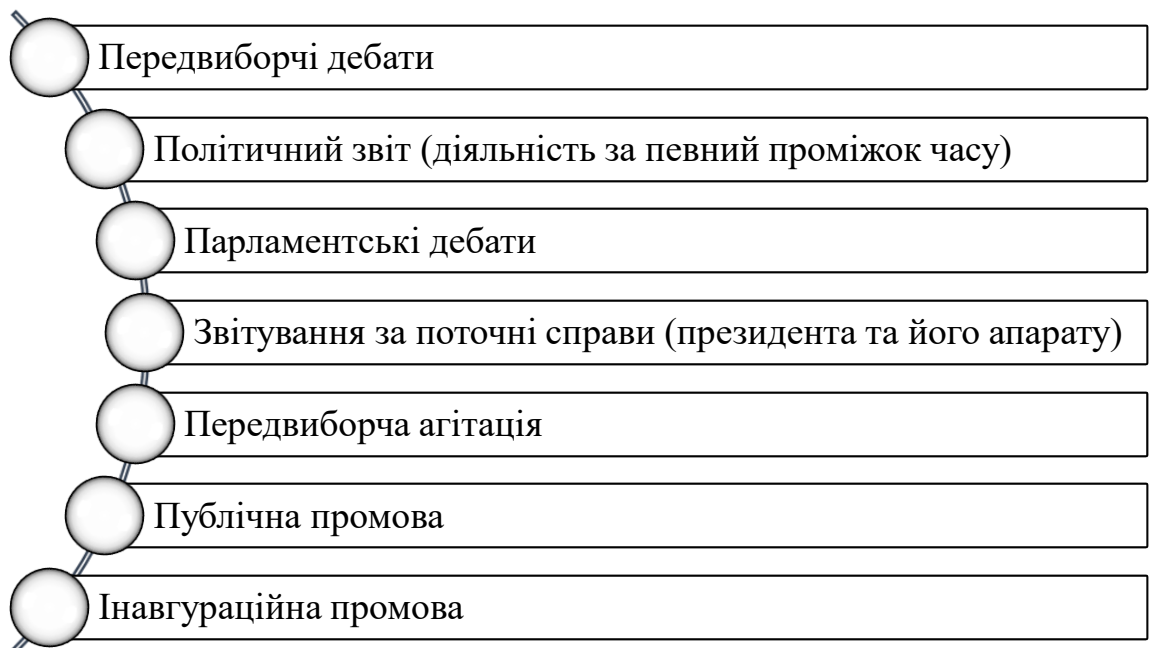
- обговорення широкого кола питань, що включають: податки, світові події, імміграцію, релігію, проблеми охорони здоров'я та інші [Political Speech in Schools];

- особливий жанр у системі міжкультурної комунікації з чіткою структурою, завершеністю й прагматичною спрямованістю [Діденко 2001, с. 7].

Політичні промови розподіляються за жанрами, які використовуються у певних ситуаціях при реалізації політичного дискурсу (рис. 1.3).

Рисунок 1.3

Жанри політичної промови

Хоча для різних жанрів властиві свої риси, як наприклад, для передвиборчої агітації характерним є використання імперативів, кожен з них має у своїй основі раціональний підхід. Політичний діяч повинен знати як правильно надати аргументи на користь своєї точки зору за допомогою різноманітних засобів й враховуючи бажання й принципи різних соціальних груп [Bednarek 2012, с. 101].

Також, політичні промови розподіляються за адресатами/подіями та способом реалізації.

За адресатами та подіями виокремлюють:

Політична/партійна промова – просування власних точок зору та свого політичного курсу.

Передвиборча промова – агітація електорату.

Парламентська промова – протиставлення власних політичних точок зору іншим членам парламенту.

Вітальна промова – привітання та популяризація власних політичних ідей.

Міжнародна промова – промова на міжнародному рівні, що характеризується односторонністю.

Промова під час мітингу – висвітлювання соціально-політичних питань, що є актуальними на сьогоднішній час.

Святкова промова – привернення уваги до загальноприйнятих цінностей через ритуальність промови [Assimakopoulos 2017].

За способом реалізації виокремлюємо:

Промова-захист – відстоювання власних політичних поглядів, думок, точок зору на тлі критичних зауважень.

Ділова промова – окреслення певної події через представлення фактів та даних, а не емоційного донесення інформації.

Промова-вибачення – вибачення за невідповідні кроки у політичній діяльності, невинуватого поведінці, що мали негативні наслідки.

Особливості будь-якої політичної промови включають до свого складу:

1. Використання емоційно-забарвленої лексики, слів тільки позитивного чи негативного характеру:

*Not just helping families to get through it, but changing and improving the way we do things, **cutting burdens on businesses and families** and ... **we need to pay for great public services** (Boris Johnson, 2022); **it's painful** not to be able to see through so many ideas and projects myself (Boris Johnson, 2022).*

2. Домінування образності й стилістичних прийомів у тих випадках, коли того потребує мета й обставини:

***I will not rest** until children of every color in this country **are fully included** in the American Dream (Donald Trump, 2021).*

***The chaos and violence on our streets**, and the assaults on law enforcement, are an attack against all peaceful citizens (Donald Trump, 2021).*

3. Перевага простим конструкціям й використання складних тільки при певних обставинах:

And, at the same time, this one-nation Conservative government will massively increase our investment in the NHS, the health service that represents the very best of our country, with a single, beautiful idea that whoever we are – rich, poor, young, old – the NHS is there for us when we are sick, and every day that service performs miracles (Boris Johnson, 2019).

4. Чіткі й граматично правильно побудовані висловлювання:

I've embraced the crying parents who've lost their children to violence spilling across our border (Donald Trump, 2021).

America converges here. And in so many ways, the history of Rutgers mirrors the evolution of America (Barack Obama, 2016).

5. Надання переваги даним та цифрам для підтвердження своєї точки зору та напрямку розвитку:

*In October, **143 nations** in the United Nations condemned Russia's illegal annexation. Poland is hosting more than **1.5 million** refugees from this war. God bless you (Joe Biden, 2023).*

6. Достатньо широке використання паралельних конструкцій та лексичних повторювань:

“No, you will not take my country.” “No, you will not take my freedom.” “No, you will not take my future.”

Freedom. There is no sweeter word than freedom. There is no nobler goal than freedom. There is no higher aspiration than freedom. (Joe Biden, 2023).

7. Велика кількість атрибутивних словосполучень: *long-term NHS budget, incredible technological advantages, heavy responsibility, superb education.*

8. Використання займенника першої особи множини *we* та присвійного займенника *our* замість займенника першої особи однини *I* та присвійного займенника *my*. Надання переваги таким словам та словосполученням *together; with people:*

We can do this. We can deliver real results for real people. We see in ways that really matter each and every day, to each person out there. And we’re taking a monumental step forward to build back better as a nation (Joe Biden, 2021).

Будь-які політичні промови існують в усній й письмовій формі. Проте, саме усна промова є більш розповсюдженою й звичною для широкої аудиторії. Вже після виступу політичного діяча перед своїм електоратом, його політична промова може з’явитися у друкованому вигляді в інтернеті або друкованих виданнях. Для усної політичної промови характерним є:

- пряий контакт з адресатами;
- високий рівень емоційності;
- широке використання як вербальних, так й невербальних засобів впливу на аудиторію.

До різновидів усної політичної промови відносяться публічні промови, передвиборні агітаційні промови, офіційні звіти політичних діячів, щорічні президентські виступи.

Хоча політична промова у письмовій формі і не є досить популярною серед широкого загалу, вона є одним з найбільш продуктивних жанрів з точки зору організаційної складової та більш ефективною та продуманою побудови

повідомлення. Крім того, в цьому випадку політичні діячі та їх помічники можуть скористатися всіма перевагами правильної літературної мови та її характерних рис.

Взагалі, політичні промови мають чітку структуру як будь-який письмовий твір й складається із вступу, головної частини та логічних висновків, які мають свої особливості. Розглянемо кожен складову окремо.

ВСТУП. Це частина політичної промови має на меті звернутися до аудиторії, привернути увагу й встановити первинний контакт з адресатами. Саме у вступі політики формують свій головний посіл та окреслюють мету. Якщо мова йде про політичні дебати, то часто опоненти звертаються до певної аудиторії, своїх виборців та тим жителям, до міста якого вони приїхали, а також вказують те місто, де зараз відбувається зустріч. Наприклад:

Well, good afternoon, everyone, and welcome to the State Department (Antony Blinken, October 2023).

This has been a tragic two days – not just for Lewiston, Maine, but for our entire country. Once again, an American community and American families have been devastated by gun violence (Joe Biden, October 2023).

My fellow Americans,

I want to speak to you tonight about the troubling events of the past week. As I have said, the incursion of the US capitol struck at the very heart of our republic. It angered and appalled millions of Americans across the political spectrum (Donald Trump, 2021).

ОСНОВНА ЧАСТИНА. Головна мета основної частини політичної промови – надати певні аргументи, докази, щоб політики змогли обґрунтувати свою точку зору. Важливо, щоб вся інформація та дані були істинними й відображали реальну ситуацію. При зверненні до різної аудиторії, аргументи можуть бути оформлені по-різному, але мати зв'язок із темою та тезою. Політики можуть розпочати із надання своїх «козирів» - найбільш переконливих доводів, а можуть, навпаки, почати з малого й тримати аудиторію увесь час у напруженні.

ВИСНОВКИ. В будь-якому писемному творі висновки вважаються найбільш важливими, адже саме у них підводиться підсумок того, що було сказано й ще раз акцентовано на меті виступі, тих моментах, які є більш вигідними для політичного діяча.

Висновки зазвичай розпочинаються з про загальне уявлення про всі питання, що були підняти у промові, щоб ще раз привернути увагу адресатів й підвести їх до логічного висновку, який потрібен адресанту. Цей блок висновків прийнято називати підсумковим. Далі політичний адресат починає роботу над більш глибоким розумінням проблеми, закликаючи до більш детального обміркування. Це блок отримав назву типологічного. У самому кінці адресант починає використовувати більш емоціно-забарвлені засоби реалізації повідомлення, щоб ще найбільше зменшити дистанцію між собою та аудиторією. Блок має назву апеляційний.

Таким чином, будь-яка політична промова націлена на досягнення поставленої політичної мети й слугує інструментом політичної комунікації для поширення власних політичних думок та здійснення впливу на аудиторію та політичних опонентів. Структура політичних промов є умовно уніфікованою та складається із трьох частин, організація яких та їх змістовне навантаження може змінюватися залежно від мети та місця проведення зустрічі. Важливим для досягнення успіху є правильне використання необхідних стилістичних прийомів для надання необхідного рівня експресивності та «стирання кордонів» між адресатами й адресантом.

1.3 Передача англомовних політичних промов як окремих вид перекладу

Т. Бергер вважає, що при перекладі текстів світової політики головними є три елементи – влада, взаємозв'язок та різниця між поглядами [Бергер 2018б с. 4]. Політична промова, в свою чергу, відноситься до особливо виду ораторського мистецтва, а не тільки письмовій формі комунікації. Саме

необхідність ретельного підготовчого етапу обумовлює подальший успіх промови, адже правильний вибір лексико-стилістичних засобів призводить до реалізації поставленої мети – здійснити вплив на аудиторію, продемонструвати необхідні кроки вирішення існуючих проблем під кутом, який є вигідним адресату.

Тому важливо при перекладі правильно донести текст мовою оригіналу зі всьома його інтенціями. Під перекладом розуміють:

- сукупність міжмовних трансформацій, при якій відбувається трансформація тексту оригіналу на текст перекладу [Сидорук 2016, с. 33].

- реконструкція перекладачем діяльності автора протягом породження тексту оригіналу [Шевченко 2003, с. 9].

- процес діяльності перекладача по забезпеченню комунікації між носіями різних мов та обміну інформацією між ними [Піддубна 2020, с. 32].

- різновидом мовного посередництва, через який зміст іншомовного тексту відтворюється за допомогою утворення еквіваленту, що є комунікативно рівноцінен йому [Володіна 2017, с. 96].

Таким чином, переклад – це складний процес, що вимагає поглиблення у ситуацію й дослідженні різних поглядів на одне й теж саме питання у межах різних культурно-соціальних традицій. Особлива увага приділяється структурі текстів перекладу, характерним рисам зв'язаності тексту та відношенню «тема-рема», які необхідно відобразити у мові перекладу.

Політичний переклад – це особливий вид перекладу, мета якого проінформувати цільову культурну аудиторію про політичні події в іноземній країні та особистість її лідера/ів [Romagnuolo, 2009, с. 23]. Він пояснює це тим, що ці два фактори однаково важливі, адже можуть мати наслідки у майбутньому інших держав.

Тому при дослідженні англомовних політичних промов виокремлюють такі загальні види політичного перекладу:

(за формою):

- письмова – має два види. Перший це письмовий переклад усного повідомлення, а другий – письмовий переклад друкованого повідомлення.

- усна, яка також має два види – усний переклад друкованого повідомлення та усний переклад усного повідомлення. В свою чергу, усний переклад розподіляється на синхронний – здійснюється одночасно з оригіналом – й послідовний – відбувається поступово, після прослуховування окремої частини повідомлення [Статівка 2023, 165].

Крім цього існує двосторонній та односторонній переклад, при яких відбувається усний послідовний переклад з однієї мови на іншу та навпаки або тільки на одну мову. У роботі головна увага приділяється письмовому перекладу промов у друкованому та усному виглядах.

(за змістом):

- повний. Мета – передати комунікаційну мету тексту оригіналу без будь-яких втрат та урізань.

- неповний. Мета – передати зміст тексту-оригіналу із певними скороченнями;

- аспектний. У центрі уваги – переклад окремої частини тексту оригіналу, яка відповідає проблематиці.

- фрагментарний. На відмінну від попереднього різновиду, відбувається переклад тільки окремої частини тексту оригіналу без акцентування на проблематиці [Стрілець 2019, с. 85].

Відмінними рисами усної форми політичної промови є значна кількість повторень, емоційно-забарвленої лексики, узагальнюючих елементів, протиставлень та інших стилістичних фігур. Адресант політичного дискурсу, політичної промови зокрема, головним робить свого адресата, фокусуючись на його інтересах та особливостях, таких як соціальне походження, стать, вік, тощо. Отримавши потрібну інформацію політичний діяч та члени його команди укладають функціональний текст виступу, спеціально направлений на досягнення поставленої мети [Berger 2018, с. 5].

Так, головне завдання будь-якого перекладача передати характер промови, її тональність та мовні реєстри, в яких вона написана на мові оригіналу. Важливим при цьому мати фонові знання у політичній ситуації тієї країни, з мовою якої перекладач працює, та загальноб політичної ситуацією в світі. Також, важливо займати нейтральну позицію й не додавати свого ставлення при перекладі, як лінгвальними, так й екстралінгвальними засобами. Головне завдання перекладача полягає в абстрагуванні від своїх власних політичних уподобань [Snell-Hornby 2006, с. 200].

У роботі дотримується точка зору, що головним для правильного перекладу є знання перекладача тієї сфери, до якої належить текст оригіналу.

Використання перекладацьких трансформацій є необхідним через існування відмінностей у граматичних, синтаксичних, культурологічних, стилістичних особливостей вихідної та оригінальної мови. Різні вчені по-різному трактують поняття «перекладацькі трансформації» (Табл. 1. 2). Але загальним для усіх є розуміння їх як перетворень на різних мовних рівнях для досягнення перекладацької еквівалентності.

Табл.1.2

Підходи до визначення поняття «перекладацькі трансформації»

№, п/п	ПІБ	Визначення
1.	В В. Коптілов	Велика кількість перетворень, що використовується для досягнення еквівалентності перекладу, незважаючи на відмінності у формальній та семантичній системі мов [Коптілов 2002, с. 58].
2.	І. В. Корунець	Різновид значних та незначних змін у формі структури мовних одиниць, що виконуються з метою досягнення вірності перекладу [Корунець 2003, с. 101].

Прошовження Табл. 1.2

3.	Л.М. Піддубна	Міжмовні перетворення, перебудова фрагментів тексту-оригіналу, вираження по-іншому або перефразування змісту оригіналу з метою досягнення перекладацької еквівалентності [Піддубна 2020, с. 14].
4.	О. О. Селіванова	Заміна формальних або семантичних компонентів вихідного тексту при збереженні головної інформації, що необхідна для передачі [Селіванова 2011, с. 307].

Загальна мета перекладу англomовних політичних промов не відрізняється від перекладу текстів іншого спрямування, тому він потребує чіткої передачі комунікативних намірів адресанта. Для цього перекладачі використовують лексичні, граматичні, семантичні, стилістичні й лексико-граматичні трансформації.

Лексичні трансформації – різноманітна заміна лексичних елементів у вихідній мові, приймаючи до уваги як норм мови перекладу, так й мовних та культурних традицій мови оригіналу. [Карабан 2004, с. 22]. Їх використання доречне у тому випадку, коли не існує можливості знайти відповідні лексичні одиниці у мові перекладу, що мали б таке саме культурологічне значення. Наприклад, певні явища, поняття, власні імена та назва, що є типовими для культури носіїв мови оригіналу.

Головними лексичним трансформаціями вважаються:

1. Калькування – заміна складових лексичної одиниці тексту оригіналу на відповідники у вихідному тексті. Перекладач формує нове слово/словосполучення при цьому зберігаючи структуру лексичної одиниці на мові оригіналу з можливістю частково або повністю зворотного порядку структурних елементів. Найбільш поширеним прикладом є перестановка кінцевого елемента на мові оригіналу на перше місце при перекладі –

Australian-style immigration system – імміграційна система в австралійському стилі. Калькування вважається одним із найбільш продуктивних способів перекладу, тому що завдяки йому можливо обійти виникнення нових запозичень та скоротити шанси на термінологічну імплементацію.

2. Конкретизація. Під нею вважають такий вид трансформації, при якому відбувається заміна лексичної одиниці з широким значенням мови оригіналу на лексичну одиницю мови перекладу з вузьким значенням. Політики у своїх промовах надають перевагу використанню значної кількості епітетів для звернення уваги та надання характеристик своїй аудиторії. Наприклад, *good citizens* – *добропорядні громадяни* та переклад певних дієслів, що виражають мовні процеси, такі як *say/tell*. При перекладі часто використовуються такі українські дієслова як повідомити, стверджувати, просити, тощо в залежності від ситуації. Наприклад:

Let me say this as clearly as I can: This is not a moment for any party hostile to Israel to exploit these attacks to seek advantage. – Дозвольте мені **заявити** це якомога чіткіше: зараз не той момент, щоб будь-яка сторона, ворожа Ізраїлю, використовувала ці атаки для отримання вигоди.

Сучасні лінгвісти поділяють конкретизацію на два типи – мовна та мовленнєва [Catford 1995]. Причина появи першої – різна побудова та особливості функціонування мови оригіналу та перекладу, що унеможливорює знайти у мові перекладу лексичну одиницю з таким значенням, що й у мові оригіналу [Трофимова 2012, с. 314]. Мовленнєва конкретизація потрібна для передачі стилістичних особливостей та створювання образності без використання значної кількості повторень на мові перекладу.

3. Генералізація є протилежною до трансформації конкретизації й при перекладі на українську мову англомовних політичних промов зустрічається не так широко. Під нею розуміють таку лексичну перекладацьку трансформацію, під час якої лексична одиниця із більш вузьким значенням мови оригіналу замінюється на лексичну одиницю з більш загальним значенням на мову перекладу [Карабан 2003, с. 334]. Наприклад,

*When he claimed to change the life of the district for the better, everybody **knew his name**.* – Коли він заявив, що змінить життя району на краще, **про нього дізналися всі**.

4. Антонімічний переклад – заміна форми лексичної одиниці на мові оригіналі на протилежну у мові перекладу, тобто заміна позитивного на негативне та навпаки [Ghazala 1995]. При трансформації відбувається процес повної перебудови висловлювання для того, щоб зберегти план змісту. В його основі лежить принцип контрадикторності. Наприклад,

***It was not until** the voices of the people united in a powerful chorus that true change began to take root in the political landscape.* – **Лише коли** голоси людей об'єдналися в потужний хор, справжні зміни почали пускати коріння в політичному ландшафті.

5. Модуляція – лексико-семантична заміна лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу, значення якої це логічний наслідок значення одиниці мови оригіналу, та які об'єднує причинно-наслідкові зв'язки [Козак 2015, с. 222]. Логічні зв'язки, що є між цими поняттями, повинні чітко відстежуватися й бути семантично достатніми, щоб уможливити заміну причини на наслідок і навпаки, під час перекладу. При перекладі смисловий розвиток може відбуватися за декількома напрямками: процес замінюється причиною; процес замінюється наслідками; причина замінюється на наслідки; наслідки замінюються процесом та інше. Наприклад:

*They claimed it was an outstanding university. **He let it pass, though.*** – Вони заявили, що то був неймовірний університет. **Він не став з цим сперечатися.**

6. Цілісне перетворення та компенсація. Цілісне перетворення вважається певним видом смислового розвитку, який має значну автономність та менші логічні зв'язки між планом вираження у мові оригіналу та перекладу. Деякі лінгвісти зазначають, що трансформація розглядається як процес синтезу без встановлення зв'язків з аналізом, при цьому може відбутися перетворення різних елементів мовленнєвого повідомлення або ланцюжка від одного слова

до цілого речення: *Well done!* – *Супер, молодець!* *Help yourself.* – *Пригощайтесь!*

Граматичні трансформації – це такий вид трансформацій, при якому відбувається заміна однієї граматичної одиниці на мові оригіналу на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням для відтворення оригінального комунікативного ефекту [Білозерська 2010, с. 88]. Причина застосування цього виду трансформацій – значна кількість нестандартних граматичних конструкцій в оригінальному тексті для мови перекладу.

При дослідженні особливостей перекладу англomовних політичних промов українською мовою, використовувалися наступні види граматичних трансформацій.

Перестановка – вид граматичної трансформації, при якому відбувається заміна порядку розташування структурних/мовних елементів в тексті перекладу, якщо порівняти із текстом оригіналу. Текстові елементи включають: слова, словосполучення, частини речення та речення. Заміна порядку слів під час перекладу також може обумовлюватися певним ступенем свободи семантичної сполучності в обох мовах, а також компресією, що властива англійській мові. Наприклад:

Since my trip to Israel last month, I've been focused on accelerating the delivery of humanitarian assistance to Gaza in coordination with the United Nations and the Red Cross. – **Я разом із ООН і Червоним Хрестом зосередився на прискоренні доставки гуманітарної допомоги в Газу після моєї поїздки до Ізраїлю минулого місяця.**

Додавання – перекладацька трансформація, при якій додаються лексичні одиниці мови оригіналу, які були опущені через легкість їх розуміння за допомогою контексту, або для компенсації граматичних форм, що відсутні в мові перекладу. Наприклад:

Opinion polls – **Опитування громадської думки**

Modern weapons – **сучасні види зброї.**

Заміни – один з найбільш поширених видів перекладацьких трансформацій, сутність якого полягає у заміні форми слова, частини мови, елементів речення або видів речень мови оригіналу в мові перекладу. Так, часто спостерігаємо за заміною множини на слово в однині, іменника на дієслово, минулого часу – теперішнім, прикметник – іменником, тощо. Наприклад:

Youthful joblessness continues to be a pressing concern, with many young individuals facing challenges in entering the workforce. – Безробіття серед молоді продовжує викликати серйозне занепокоєння, оскільки багато молодих людей стикаються з труднощами під час працевлаштування. (заміна прикметника *youthful* на іменник *молодь*).

Опущення – перекладацька трансформація, при якій не використовуються певних елементів тексту на мові оригіналу при перекладі. Зазвичай, опущенню підлягають слова, що є семантично зайвими й які «перевантажують» текст мовою перекладу, а їх значення легко можна зрозуміти із контексту. Так, в англійській мові часто використовуються паралельні словосполучення, елементи яких є достатньо близькими за значенням [Кобякова 2019].

Крім того, при перекладі англійських політичних промов широко використовуються членування або об'єднання речень, дослівний переклад та граматичні заміни.

Членування речення, при якові відбувається трансформація синтаксичної структури речення на мові оригіналу на декілька речень (предикативних структур) на мові перекладу. Наприклад, відбувається заміна розповсюдженого складного речення на англійській мові на декілька речень українською мовою:

You know, this extended pause in the fighting brings a critical opportunity to deliver much-needed food, medicine, water, and fuel to the civilians in Gaza, and we are not wasting one single minute. – Ви знаєте, ця тривала пауза в боях дає важливу можливість доставити вкрай необхідну їжу, ліки, воду та паливо цивільним особам у Газі. І ми не втрачаємо жодної хвилини.

Об'єднання речень викликане граматичними особливостями побудови речень на англійській мові. Найчастіше перекладач використовує цю трансформацію у тому випадку, коли зв'язок між сусідніми реченнями є дуже тісним й таким, що потребує об'єднання особливостями побудови речень українською мовою. Наприклад:

You've been paying attention. Because this election means that getting Brexit done is now the irrefutable, irresistible, unarguable decision of the British people.
 – Ви звернули увагу, оскільки ці вибори означають, що здійснення Brexit тепер є незаперечним, непереборним, беззаперечним рішенням британського народу.

Граматичні заміни потребують заміни частини мови, форми слів, членів речення або заміни у синтаксичній формі складного речення на мові оригіналу. Така необхідність пояснюється неможливістю передати комунікативну мету тексту, а також якісно сформулювати думки на мові перекладу, якщо зберігати мовні форми оригіналу. Наприклад:

Such actions are a betrayal of our country's values – *Такі дії зраджують наші державні цінності.*

При дослівному перекладі зберігається аналогічна синтаксична структура оригінального тексту на мові перекладу.

Крім цього, переклад англійського політичного дискурсу часто вимагає використання лексико-граматичних трансформацій, що розглядаються як заміни у лексико-граматичних одиницях мови оригіналу при перекладі, що необхідно для збереження функціонально-прагматичного змісту тексту на мові оригіналу [Зорівчак 1999, с. 219].

Таким чином, англійські політичні промови перекладаються за допомогою різноманітних перекладацьких трансформацій, що пояснюється відмінностями у їх змісті, лексико-граматичній побудові, а також високому ступеню використання емоційних лексичних одиниць.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА

2.1 Індивідуальні риси стилю ораторських виступів Бориса Джонсона

Олександр Борис де Пфедфель-Джонсон є видатним британським політичним діячем, який не зважаючи на свою екстраординарну зовнішність та манеру одягатися та поводитися, зробив значний вклад в розвиток Британії та британсько-українських відносин, зокрема.

Відношення до Бориса Джонсона, як до політика, є досить суперечливим. Одні вважають його сильним гравцем, «симпатичною та гідної довіри людини з сильним інтелектуальним капіталом» [Crines 2013], а дехто розглядає як «аморального опортуніста, який продав Брексіт британцям на основі фальшивих обіцянок» [Staunton 2019]. S. Purnell, в свою чергу, описує Б. Джонсона як «найбільш нетрадиційного, але переконливого політика епохи після Блера» [Purnell 2011].

Але всі розділяють точку зору, що його освіта та досвід роботи журналістом значно допомогли Б. Джонсону у політичній кар'єрі, адже він вміло апелює до аудиторії та використовує різноманітні риторичні інструменти. Закінчивши коледж Ітону та випустившись із Оксфорду, колишній прем'єр-міністр Великобританії, тривалий час працював на такі популярні британські видання як *The Times*, *The Daily Telegraph* та *The Spectator*.

Вірто зазначити, що його вмінню виступати на публіці значно допомогла його участь у шкільному дискусійному товаристві. Далі він практикував свої навички оратора та вдосконалював свої ораторські прийоми в Оксфордському союзі. Багато істориків та політологів вважають, що саме виступи у

дискусійних товариствах стали певним тренінгом для Б. Джонона, який навчив його переконувати аудиторію, незалежно від того, вірить він чи ні у те, що говорить.

Що стосується політичної кар'єри, то тут також відмічаємо вміння Б. Джонсона правильно підібрати слова, вдало використати лінгвальні та екстралінгвальні елементи при зверненні до своєї аудиторії. Це можна пояснити довгими роками практики спочатку на двох строках як член Парламенту у 2001-2008 та 2015-2019, потім двох строках на посаді мера м. Лондон з 2008 по 2016 та як державний секретар у закордонних справах, справах Співдружності націй і розвитку Великої Британії при Терезі Мей у 2016-2018 роках.

Ораторські стилі Б. Джонсона різноманітні й легко змінюються в залежності від мети та цільової аудиторії. Можна сказати, що його стиль дуже схожий на стиль шоумена, який вдало змінює "маски" для досягнення цілей та збереження цілосності справжнього образу Бориса Джонсона. У ході дослідження було виявлені такі його ролі при виступах на публиці: - професійний оратор, який вдало відчуває аудиторію й передає їй свій запал; - привітний співрозмовник, який вміє слухати, для якого важлива думка своїх опонентів й хто щиро переймається проблемами інших; - незграбний оратор, який тільки починає свої кроки у певному напрямку, але не зважаючи на те, що він здається аматором у цьому питанні, він не боїться йти цим напрямком й вирішувати проблеми.

До лінгвостилістичних та граматичних особливостей політичних промов Бориса Джонсона відносимо:

1. Широке використання складних речень, що мають розгалужену структуру. Наприклад, проаналізувавши останню промову Бориса Джонсона на посаді прем'єр-міністра від 6 вересня 2022 року, було виявлено, що середня кількість слів у реченні складає 15.8, а лексична щільність – кількість лексичних слів (або слів змісту), яка поділена на загальну кількість слів – складає 40%, що притаманна усним виступам у форматі сторітелінгу та

висловлюванні власних точок зору (рис. 2.1). Кількість слів у реченні навіть стає більшою при його виступі перед Генеральною Асамблеєю ООН у вересні 2020 року – 24.5, а лексична щільність вже більше відповідає середньому рівню, притаманному напівофіційному стилю, який використовує поєднання різноманітних лексичних одиниць та слів широкого вжитку (рис.2.1).

Рис. 2.1 Аналіз останньої промови (зліва) та промовою перед Генеральною Асамблеєю ООН (20.09.20) (справа) Бориса Джонсона за складністю речень та лексичною щільністю

Content Analysis		Content Analysis	
Word Count	1043	Word Count	2180
Character Length	5798	Character Length	12363
Letters	4638	Letters	9952
Sentences	66	Sentences	89
Syllables	1539	Syllables	3368
Average Words/Sentence	15.8	Average Words/Sentence	24.5
Average Syllables/Word	1.5	Average Syllables/Word	1.6
Lexical Density	40%	Lexical Density	42%
Lexical Diversity	44%	Lexical Diversity	38%

Розглянемо окремі приклади:

Bill Gates sounded the alert in 2015, 5 years ago he gave that amazing prediction – almost every word of which has come true – and we responded as if to a persistent Microsoft error message by clicking ‘ok’ and carrying on [UN General Assembly 2021] – У 2015 році Білл Гейтс попередив про це, 5 років тому він дав дивовижне передбачення, майже кожне слово якого справдилося, і ми відповіли так якби на постійне повідомлення про помилку Microsoft, натиснувши «ОК» і продовживши.

The French, they have loads of nuclear power stations already, they’ve built four more since 1995– bringing their total reactor fleet up to about 56, the Indians have added about 12 and the Chinese have built more than 50 additional nuclear

reactions since 1995! [PM speech at Sizewell 2022] – *Французи вже мають багато атомних електростанцій, вони побудували ще чотири з 1995 року, довівши свій загальний парк реакторів приблизно до 56, індійці додали близько 12, а китайці побудували понад 50 додаткових ядерних реакторів з 1995 року!*

2. Достатня кількість звернень типу «folks», “my fellow (conservatives)” під час виступів. Вважаємо це прагненням показати своє бажання бути ближчим до народу та однопартійців, прибрати кордони при спілкуванні й зробити атмосферу більш невимушеною. Наприклад:

*I would say frankly **folks** over the last 3 years this government has done some very difficult things* [PM speech at Sizewell 2022] – *Я б відверто сказав, друзі, що за останні 3 роки цей уряд зробив дуже складні речі.*

3. Побудова промов навколо концептів “people” та “government”. В проаналізованих виступах Бориса Джонсона, в кожній зустрічаються ці лексичні одиниці та їх похідні. Колишній прем’єр-міністр у свої виступах головними робить людей та їх проблеми, надає багато прикладів із життя, характерних рис та тих труднощів, які змушені долати люди: “*many people possessed of such boundless British originality,*” “*some people protesting,*” “*we are helping people now with the cost of living,*” та інші. Уряд же виступає як гарант певних дій, посередник, або інколи як негативний чинник деяких подій:

That is government for you – that’s this conservative government – це уряд для вас – це консервативний уряд.

Conservatives understand the vital symmetry between government action and free market capitalist private sector enterprise [BJ Final speech 2022] – *Причина того, що ми матимемо ці кошти зараз і в майбутньому, полягає в тому, що ми, консерватори, розуміємо життєво важливу симетрію між діями уряду та капіталістичними підприємствами вільного.*

4. Достатня кількість односкладових та двоскладових слів: *world, folk, life, work, human:*

And I want you to know how sad I am to be giving up the best job in the world [BJ final speech 2022] – *Я хочу, щоб ви знали, як мені сумно відмовлятися від найкращої роботи в світі.*

... to try to look at what future generations will need for their prosperity, their productivity and for their quality of life [PM speech at Sizewell 2022] – *щоб спробувати подивитися на те, що буде потрібно майбутнім поколінням для їх процвітання, продуктивності та якості життя.*

5. Значна кількість повторів – як лексичних, так й стилістичних:

I want to thank Carrie and our children... I want to thank the peerless British civil service for all the help and support... I want to thank you, the British public [BJ final speech 2022] – *Я хочу подякувати Керрі та нашим дітям... Я хочу подякувати незрівнянній британській державній службі за всю допомогу та підтримку... Я хочу подякувати вам, британська громадськість.*

No more national myopia. No more short termism. [PM speech at Sizewell 2022] – *Достатньо національної короткозорості. Достатньо коротких термінів.*

6. Використання перебільшених аналогій або метафор для того, щоб викликати в аудиторії сховані почуття або думки. Часто це відбувається на основі ідеалізованих патріотичних понять. Наприклад:

Napoleon, Hitler, various people tried this out, and it ends tragically. The EU is an attempt to do this by different methods [Ross 2016] – *Наполеон, Гітлер, різні люди пробували це робити, і все закінчується трагічно. ЄС намагається зробити теж саме, але різними методами.*

7. Використання займенника першої особи однини “I” на рівні із займенником першої особи множини “we”. На відміну від багатьох провідних політичних діячів, колишній прем’єр-міністр Великобританії Борис Джонсон не боїться висловлювати свою власну точку зору та ділитися своїм баченням, тому в його промовах спостерігається баланс між власним «Я» та узагальнюючим «Ми». Так, у його виступі у Сайзвеллі 1 вересня 2022 р,

співвідношення "I" та "We" – 25:33, а в останній промові на посаді прем'єр-міністра 6 вересня 2022 року – 14:15.

And like Cincinnatus I am returning to my plough and I will be offering this government nothing but the most fervent support [BJ final speech 2022] – I як Цинциннат, я повертаюся до свого плуга і не пропонуватиму цьому уряду нічого, крім найпалкішої підтримки.

We will build a reactor a year again - we will build them across the country, at least eight of them, large ones and small modular reactors [PM speech at Sizeweland 2022] – Ми знову будемо будувати реактор на рік - ми їх будуватимемо по всій країні, принаймні вісім, великих і малих модульних реакторів.

8. Використання якісно-означальних прислівників та прислівників ступеня та фокусу, особливо *absolutely*:

Whoever he or she may be, I'm absolutely certain they will be wanting to make some more announcements in September/ October – Ким би він чи вона не були, я абсолютно впевнений, що вони захочуть зробити ще кілька оголошень у вересні/жовтні.

And it's absolutely vital in tough times, that the Government should recognise that there are also people who are doing fantastic things... [BJ final speech 2022] – У важкі часи надзвичайно важливо, щоб уряд визнав, що є люди, які роблять фантастичні речі...

Згідно до аналізу промов Бориса Джонсона у програмах аналізу текстів, таких як Seoscout, їх тексти є достатньо складними, та підходять для людей, що мають хоча б базову середню освіту (Рис. 2.2).

Крім цього, Борису Джонсону властива тенденція до широкого в використання метафор, які не тільки емоціо впливають на адресата, а й спонукають до роздумів над тими питаннями, що були окреслені.

Також, високий рівень ерудиції дозволяє колишньому прем'єр-міністру імплементувати елементи алюзії на загальновідомі історичні або літературні факти. Наприклад:

...there were some who believed the Kremlin propaganda that Russian armour would be like an irresistible force going like a knife through butter... - ...були ті, хто вірив кремлівській пропаганді, що російська броня буде непереборною силою, що проходить, як ніж через масло.

The so-called irresistible force of Putin's war machine has broken on the immovable object of Ukrainian patriotism and love of country [PM address to the Ukrainian Parliament 2022] – Так звана непереборна сила путінської бойової машини розбилася об непорушний оплот українського патріотизму та любові до Батьківщини.

Рис. 2.2 Приклад рівня читабельності текстів промов Бориса Джонсона

Readability	
Reading Ease	50.7%
Grade Level	12.3
Gunning Fog	15
Coleman Liau Index	11.1
Smog Index	10.8
Automated Reading Index	12.3

Таким чином, авторському ораторському стилю колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона властива різноманітність та варіативність в залежності від мети виступу. Високий рівень освіти та ерудиції дозволяє йому вдало використовувати різноманітні лінгвостилістичні прийоми, такі як паралельні конструкції, повтори, метафори та алюзії. Промови здебільшого будуються за допомогою складних речень, а цільова аудиторія повинна мати щонайменше середню базову освіту.

2.2 Лексичні особливості перекладу виступів Бориса Джонсона

При дослідженні політичних промов Бориса Джонсона та їх перекладу українською мовою значна частина трансформацій відноситься до лексичних, серед яких особливо виокремлюється калькування, транскрипція та транслітерація, конкретизація й перестановка слів (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 Співвіднесеність лексичних трансформацій при перекладі політичних промов Бориса Джонсона з англійської на українську

Найбільш поширеною лексичною трансформацією є **калькування** – 32% від загальної кількості проаналізованого матеріалу. Характерна риса калькування – надання можливості передати структуру й внутрішні характеристики лексичних одиниць оригіналу максимально близько на мові перекладу. Наприклад:

When I think of the great scientific revolutions of the past – print, the steam engine, aviation, the atomic age – I think of new tools that we acquired. – Коли я думаю про великі наукові революції минулого [General Assembly 2021] – друк, паровий двигун, авіація, атомна ера – я думаю про нові інструменти, які ми придбали.

При перекладі словосполучення “*atomic age*” крім прийому калькування також використовується пошук найбільш підходящого по смислу та відповідного нормам української мови аналогу – *age* перекладається не як вік, а як ера [Collin 2004, с. 23]. Це відповідає одному із значень цього поняття, що надається у тлумачному словнику The Cambridge Dictionary: “‘*a long time*’, or *a specific long period in history*” [Cambridge Dictionary].

У своїх промовах колишній прем’єр-міністр Великобританії широко використовує стилістичний прийом порівняння, який при перекладі часто передається за допомогою калькування.

I feel like one of those beautifully drawn illustrations of what happens in a nuclear pile when the graphite rods are taken out at the wrong moment [PM speech at Sizewell 2022] – Я відчуваю себе як одна з тих чудово намальованих ілюстрацій того, що відбувається в ядерному реакторі, коли графітові стрижні виймаються не в той час.

У цьому реченні Борис Джонсон порівнює свої відчуття із тим, що передають неживі ілюстрації із зображенням атомного реактору. При використанні калькування, перекладач також застосовує трансформацію додавання слів – «відчуваю себе», а не просто «відчуваю», як в оригіналі, що відповідає нормам української мови.

У своїх виступах Борис Джонсон широко використовує наступні словосполучення: *world health* – здоров’я світу, *human race* – людська раса, *British people* – народ Британії, *conservative government* – консервативний уряд. При їх перекладі використовуються лексичні трансформації калькування (людська раса, консервативний уряд) та перестановки слів (здоров’я світу, народ Британії):

*Never in the history of our species – not since the Almighty felled the Tower of Babel – has the **human race** been so obsessed with one single topic of conversation [PM speech at Sizewell 2022] – Ніколи в історії нашого роду – з тих пір, як Всемогутній звалив Вавилонську вежу – людська раса не була настільки одержима однією єдиною темою для розмови.*

У цьому прикладі Борис Джонсон також демонструє свою ерудицію та високий рівень освіти, використавши історичну алюзію.

*And so I am standing before you today to tell you the **British people** that those critics are wrong [BJ first speech 2019] – І тому я стою перед вами сьогодні, щоб сказати вам, **народу Британії**, що ці критики неправі.*

За допомогою калькування та дослівного перекладу також передаються чисельні повтори, які притаманні виступам Бориса Джонсона:

*And **I want to** pay tribute to all of you **Points of Light**. I want to pay tribute to centenarians... **I want to** think about particularly somebody I've met before – Tony Hudgell... **I want to** thank you Steven for everything that you've done to find homes for Ukrainian children [PM remarks at PLDS 2022] – І я хочу віддати належне всім вам, тим, хто отримав **Points of Light**. Я хочу віддати данину пам'яті столітнім людям... Я хочу згадати, зокрема, про когось, кого я зустрів раніше – Тоні Хаджел... Я хочу подякувати тобі, Стівене, за все, що ти зробив, щоб знайти домівку для українських дітей.*

Анафора, ще один стилістично-експресивний інструмент виступів та промов Бориса Джонсона, який надає ритмічності й високого рівня експресивного забарвлення, привертаючи увагу аудиторії, анафора також передається за допомогою калькування та пошуку відповідних еквівалентів у мові перекладу. Наприклад:

We are on the horns of a dilemma. We are between a rock and a hard place - Ми стоїмо перед дилемою. Ми між молотом і ковадлом.

Значна кількість прикладів використання транслітерації чи транскрипції при перекладі політичних промов Бориса Джонсона на українську мову пояснюється специфікою політичного дискурсу, потребою звертатися до

різноманітних політичних та суспільних діячів, згадувати певні історичні події, власні назви, без яких не можливо повністю передати комунікативну мету політичного повідомлення. Наприклад:

*What no one had bargained for was the decision of **Vladimir Putin** – and it was his decision alone – to launch a vicious and irrational attack, on February 24, against an innocent European country.* – Чого ніхто не очікував, так це рішення Володимира Путіна – і це було лише його рішення – розпочати жорстокий і ірраціональний напад 24 лютого на ні в чому не винну європейську країну.

Volodymyr Zelenskyu has shown his country is fundamentally unconquerable [PM address to UP 2022] – **Володимир Зеленський** показав, що його країна принципово непідкорена.

При передачі імені та прізвища діючого президента України використовується прийом транскрипції – передається їх звучання – *Володимир Зеленський*. При передачі імені та прізвища російського агресора – транслітерація – передача написання, а не звучання – *Владімір* (а не Володимир, як правильно згідно до українського написання та звучання) *Путін*.

Проаналізувавши промови Бориса Джонсона, було виявлено, що в них частіше зустрічаються назви міст, країн, окремих місць, а не прізвища політичних діячів. Останні він використовує тільки при спілкуванні з лідерами країн чи зверненні до конкретної проблеми, або, коли цитує провідних історичних діячів світу. Як наприклад, при виступі на Генеральній Асамблеї ООН у 2021 році, коли колишній прем'єр-міністр процитував відомого філософа з Оксфорду, Тобі Орда:

*In the words of the Oxford philosopher, **Toby Ord**, “We’re just old enough to get ourselves into serious trouble.”* [General Assembly 2021] – *За словами оксфордського філософа **Тобі Орда**, «ми достатньо дорослі, щоб втягнути себе в серйозні проблеми».*

Кількість лексичних одиниць при перекладі яких застосовувалася лексико-семантична трансформація конкретизації склала 18% від загальної кількості. Розглянемо приклади:

*We don't always know who should have the rights or the title to these **gushers of cash** [PM speech at Sizewell 2022] – Ми не завжди знаємо, хто повинен мати права або право власності на ці **потоки готівки**.*

Словосполучення *oil fields* перекладається за допомогою конкретизації, адже англійське слово *gusher* має наступні значення: *a person who gushes; an oil well from which oil spouts without being pumped* [COD]. При перекладі перекладач використав більше конкретне значення, яке є притаманним для української мови – *потоки готівки, а не фонтани готівки*.

Також, конкретизації часто підлягають речення, в яких зустрічаються дієслова *to be, to get, to make* [Сидоренко 2015, с. 32]. Розглянемо приклади:

*We could open the research to every country and as we learn more, our scientists might begin to assemble an armoury of therapies – a global pharmacopoeia – ready **to make the treatment** for the next COVID-19 [United Nations General Assembly 2020] – Ми могли б відкрити дослідження для кожної країни, і коли ми дізнаємось більше, наші вчені могли б почати збирати арсенал методів лікування – глобальну фармакопею – готову для **лікування** наступної COVID-19.*

Англійське дієслово *to make* перекладається: - *робити; вносити; приймати; примушувати* [Сидоренко 2015, с. 91]. У даному контексті мова йдеться про знаходження ліків від пандемії й дієслово поєднується із іменником *treatment*, саме тому перекладач обрав варіант перекладу із вузьким конкретним значенням – *лікування*, при цьому замінивши частину мови – дієслово на іменник.

Такий саме випадок простежується при перекладі наступного речення:

*Here in the UK we found ourselves unable **to make** gloves, aprons, enzymes which an extraordinary position for a country that was once the workshop of the world [General Assembly 2021] – Тут, у Великій Британії, ми виявились*

неспроможними **виготовляти** рукавички, фартухи, ензими, що є надзвичайним становищем для країни, яка колись була майстернею світу.

Англійське дієслово *to get* перекладається як: - *отримувати*, - *потрапляти*, - *дістатися*, - *знайти* [Крупнов 1985, с. 21]. При перекладі наступного речення використовується українське дієслово «*почати*», що має більш вузьке значення та повністю передає смисл оригінального речення:

*I'll tell everybody who thinks hydrocarbons are the only answer and we should **get** fracking and all that [PM speech at Sizewell 2022] – Я скажу всім, хто вважає, що єдиною відповіддю є вуглеводні, і ми повинні **почати** фрекінг і все таке.*

Прийоми конкретизації також підлягають дієслова мовлення: *to tell*, *to speak* та *to say*, які Борис Джонсон часто імплементує у свої виступи та доповіді. Наприклад:

*We can and we will get through it and we will come out stronger the other side but I **say** to my fellow Conservatives it is time for the politics to be over folks [BJ final speech 2022] – Ми можемо і ми пройдемо через це, і з іншого боку ми вийдемо сильнішими, але я **запевняю** своїх колег-консерваторів, що настав час, щоб політика була над людьми.*

*Think it would be fair to **say** this government has not shirked the big decisions [PM speech at Sizewell 2022] – Думаю, було б справедливо **заявити**, що цей уряд не ухилявся від важливих рішень.*

У цих реченнях дієслово *to say* перекладається українською мовою двома різними дієсловами – *запевняти* й *заявляти*, що більш стилістично корелюють із контекстом, в якому вони використовуються та відображають комунікативну мету.

Додавання або вилучання слів при перекладі складає 10% від загальної кількості трансформацій. Найчастіше їх використовують для відповідності тексту перекладу нормам української мови та високому рівню читабельності.

*The people who **delivered the fastest vaccine roll out** in Europe [BJ final speech 2022] – Люди, які **найшвидше розгорнули вакцину** в Європі.*

При перекладі словосполучення «*delivered the fastest vaccine roll out*» перекладач не перекладає кожне слово, а передає зміст й тим самим опускає слово *delivered* й залишає тільки *розгорнути*.

У наступних прикладах перекладач також не використовує дослівний переклад – *гроші, які вони потребують, щоб подолати ...*, а застосовує атрибутивний зворот на позначення якості грошей, що часто використовується в українській мові – *гроші, необхідні*. Так само відбувається й при перекладі конструкції *it's time for us* – замість «це час для нас чи настав час для нас», перекладач опускає слово «час» й залишає оборот «нам пора», що відповідає нормам української мови:

*...to give people the **cash they need to get through** this energy crisis that has been caused by Putin's vicious war [BJ final speech 2022] – ...щоб дати людям **гроші, необхідні для подолання** цієї енергетичної кризи, спричиненої жорстокою війною Путіна.*

*And if you look at COVID, if you want to see an example of the gloomy scientist being proved right, **it's time for us** to grow up and understand who we are and what we're doing [General Assembly 2021] – І якщо ви подивитесь на COVID, якщо ви хочете побачити приклад похмурого вченого, який виявився правим, **нам пора** подорослішати і зрозуміти, хто ми і що робимо.*

Перестановка слів зустрічається не так часто при перекладі політичних промов Бориса Джонсона – 8%. Розглянемо наступний приклад:

*So there is always a **parking space** for your electric car, so that no bin goes unemptied, no street unswept, and the urban environment is as **antiseptic** as a Zurich pharmacy [General Assembly 2021] – Тож для вашого електромобіля завжди знайдеться **місце для паркування**, щоб жодна урна не залишилася невипорожненою, жодна вулиця не підметена, а міське середовище було таким же **кришталєво чистим**, як аптека Цюріха.*

Тут відбувається не просто перестановка слів у словосполученні “*parking space*” – *місце для паркування*, а й заміна частини мови – прикметника на іменник. Також у своєму реченні Борис Джонсон використав елементи іронії

та метафоричного порівняння чистоти в аптеках Цюріха із антисептиком, який, як відомо, вбиває всіх мікробів. При перекладі перекладач використав описово-образний переклад, шукаючи аналог, який би передавав смислове навантаження оригіналу – «кришталево чистий».

При дослідженні лексичних одиниць промов колишнього прем'єр-міністра Великобританії було виявлена значна кількість епітетів різної структури. Саме завдяки ним промова набуває яскравості, емоційності й адресанту легше досягнути поставленої мети. При дослідженні було виявлено, що найчастіше використовуються прості епітети, у склад яких входить прикметник або іменник або дієприкметник, рідше – складні, що виражені складними прикметниками.

Наприклад, при перекладі на українську мову конструкції «Adjective + Noun», коли епітет виражений прикметником, зазвичай, використовуються трансформації калькування та перестановки елементів словосполучення. На українській мові при перекладі отримуємо прикметникові словосполучення або словосполучення у родовому відмінку з прийменником.

Розглянемо наступні приклади:

*I will be offering this government nothing but **the most fervent support*** [BJ final speech 2022] – *Я не пропонуватиму цьому уряду нічого, окрім **найпалкішої підтримки**.*

Атрибутивне словосполучення *the most fervent support* при перекладі передається українською мовою трансформацією калькування й у мові перекладу маємо словосполученням «прикметник + прикметник» – *найпалкіша підтримка*.

*3 new high speed rail lines including northern powerhouse rail, **colossal road programmes** from the Pennines to Cornwall* [BJ final speech 2022] – *3 нові високошвидкісні залізничні лінії, включаючи північну залізницю, **колосальну дорожню програму** від Пеннін до Корнуолла.*

Атрибутивне словосполучення *colossal road programmes* перекладається на українську мову за допомогою трансформації заміни однієї частини мови

на іншу. Так, іменник *road*, який використовується в оригінальному реченні замінюється на прикметник «дорожній» в українському перекладі, а емоційно-забарвлений епітет *colossal*, що відноситься до іменника *programmes*. Перекладається за допомогою калькування – *колосальна дорожня програма*.

*We must limit the rise in temperatures, whose **appalling effects** were visible even this summer, to 1.5 degrees [General Assembly 2021] – Ми повинні обмежити підвищення температури, **жахливі наслідки** якого були помітні навіть цього літа, до 1,5 градуса.*

Так само як й в попередньому прикладі, атрибутивне словосполучення із епітетом емоційної контації *appealing* перекладається за допомогою калькування атрибутивним словосполученням на українській мові – *жахливі наслідки*.

*And I know that Liz Truss and this **compassionate Conservative government** will do everything we can to get people through this crisis [BJ final speech 2022] – Я знаю, що Ліз Трасс і цей **співчутливий консервативний уряд** зроблять усе можливе, щоб допомогти людям подолати цю кризу.*

Борис Джонсон використовує образно-емоційний епітет *compassionate* для характеристики сучасного консервативного уряду – *співчутливий* – у даному випадку до проблем британців.

При перекладі конструкції «Verb + Adverb» перекладачі використовують трансформацію перестановки слів у словосполученні, як, наприклад, у наступному реченні:

*I know that some of you here tonight **rely very heavily** on coal, but in the UK, that percentage is now down to 2% or less [General Assembly 2021] – Я знаю, що деякі з вас сьогодні **дуже сильно залежать** від вугілля, але у Великобританії цей відсоток зараз знизився до 2% або менше.*

Словосполучення *rely very heavily* при перекладі українською мовою зберігає частини мови, як в оригіналі, але змінюються їх положення – із пост

позиції вони встають у перед позицію відносно дієслова, що пояснюється правилами української мови – «*дуже сильно*».

Також у ході дослідження було виявлено, що колишній прем'єр-міністр Великобританії надає перевагу використанню різноманітних прислівників під час своїх виступів. Це дозволяє йому привернути увагу аудиторію до тієї проблеми чи вислову, який йому потрібно, а також звернутися до їх емоційної складової й визвати потрібні відчуття. Найчастіше Борис Джонсон використовує такі прислівники, як: *effectively, increasingly, nationally, absolutely, only* та *actually*. При перекладі прислівникових словосполучень використовуються пошук відповідників у мові перекладу, калькування та перекладацькі транспозиції. Розглянемо наступні приклади:

*And we will now go further by implementing one of the biggest **nationally determined** contributions currently being offered [General Assembly 2021] – I тепер ми підемо далі, реалізуючи один із найбільших **національно визначених** внесків, які зараз пропонуються.*

Прислівникова конструкція *nationally determined* зберігає при перекладі свою структуру й передається калькуванням – *національно визначених*. Частини мови зберігаються при перекладі.

Така ж сама ситуація спостерігається у наступному прикладі, коли англійський прислівник *actually* передається українським прислівником «*насправді*».

*...it doesn't **actually** carry the nuclear deterrent itself though it does carry as you know, plenty of other lethal stuff, but it does protect our nuclear deterrent [Commissioning of HMS Anson 2022] – ...**насправді** він не містить самих засобів ядерного стримування, хоча, як ви знаєте, він несе багато інших смертоносних речей, але він захищає наші засоби ядерного стримування.*

У наступному реченні словосполучення *globally admired* потребує використання трансформацій. По-перше, заміна частин мови й перестановка – прикметник – дієслово, прислівник – іменник. По-друге, додавання.

*...because we are one whole and entire United Kingdom whose diplomats, security services and armed forces are so **globally admired** [Commissioning of HMS Anson 2022] – ...тому що ми єдине ціле Сполучене Королівство, чий дипломати, служби безпеки та збройні сили **викликають таке захоплення у всьому світі.***

Таким чином, співставний аналіз текстів оригіналу промов колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона та їх перекладів українською мовою дозволив виявити головні способи перекладу лексичних та лексико-стилістичних особливостей, а кількісний підрахунок – співвідношення перекладацьких трансформацій. Найбільш вживаними трансформаціями є калькування, транскрипція чи транслітерація та конкретизація. Найменш вживані – перестановка слів та заміна однієї частини мову на іншу.

2.3 Граматичні особливості перекладу політичних промов Бориса Джонсона

При порівнянні граматик української та англійської мови існують як спільні риси, так й значні відмінності. Наприклад, відсутність в українській мові герундію, артиклів, інфінітивних конструкцій, таких як *complex object*, та інше. Крім цього, існує різниця у побудові та вживанні модальних й пасивних конструкцій в обох мовах.

Публічні промови колишнього прем'єр-міністра Бориса Джонсона характеризуються поєднанням як простих, так й складних конструкцій, наданням переваги складним реченням, інфінітивним конструкціям, достатньою кількістю модальних та пасивних конструкцій, каузативних форм *z get* та *let*.

Розглянемо особливості передачі кожного виду граматичних конструкцій зазначених вище з англійської мови на українську.

Переклад речень із модальними дієсловами та конструкціями

Проаналізувавши виступи Бориса Джонсона, були виявлені три найбільш вживаних модальних дієслова під час його промов (рис. 2.4), перше місце серед яких займає дієслово *can* та його форми у минулому часі *could*. Надання переваги саме цьому модальному дієслову пояснюється тим, що колишній прем'єр-міністр Великобританії прагне довести й продемонструвати британському народу та своїм опонентам на що він та його команда здатні, а також який потенціал мають саме британці у досягненні поставлених перед собою цілей. Наприклад,

*...thank you for your patience and **I can assure** you that under this government you will get the absolute certainty of the rights [BJ first speech 2019] – ... дякую за ваше терпіння, і **я можу вас запевнити**, що за цього уряду ви отримаєте абсолютну впевненість у своїх правах.*

*And I'm absolutely convinced, I passionately believe that **we can** do it by making commitments in four areas [UN General Assembly 2021] – І я абсолютно переконаний, я пристрасно вірю, що **ми (члени ООН) можемо це зробити**, взявши зобов'язання в чотирьох сферах.*

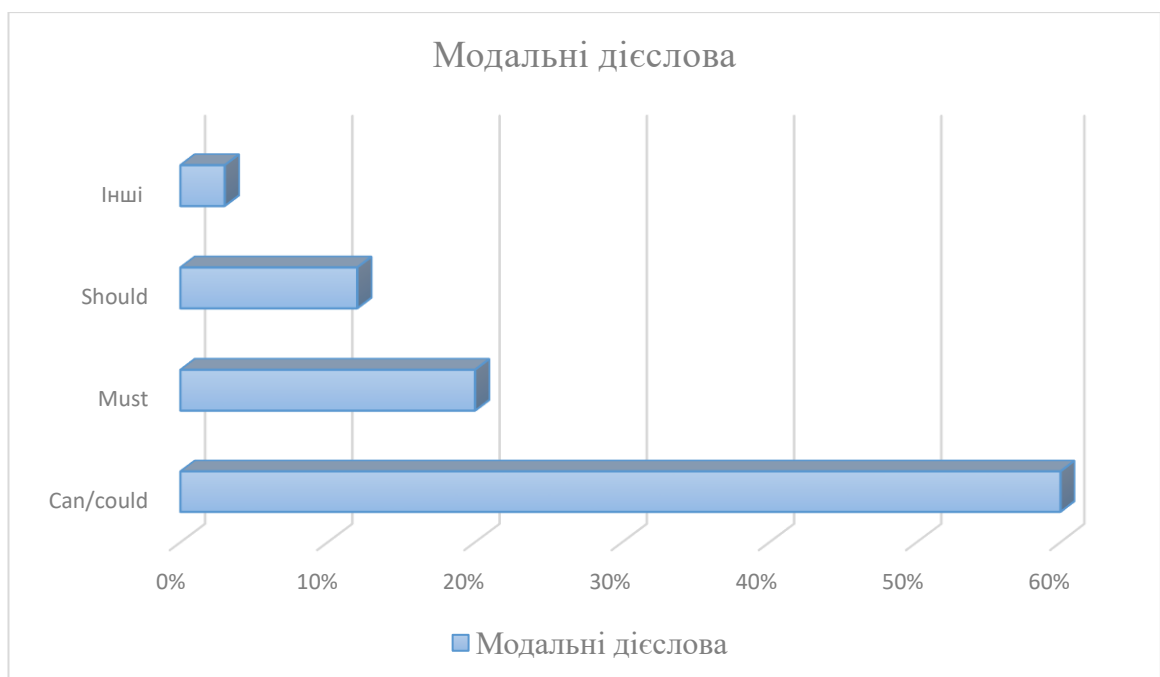
При перекладі зберігається модальність й перекладач використовує український еквівалент «*можу/можемо*».

Найчастіше у своїх виступах Борис Джонсон використовує модальне дієслово *can* для вираження фактів, норм, певних правил та дій, які виконуються тільки при певних обставинах. Розглянемо наступні приклади:

*And that is why we will come out of the EU on October 31 because in the end Brexit was a fundamental decision by the British people that they wanted their laws made by people that **they can elect and they can remove** from office [BJ first speech 2019] – І саме тому ми вийдемо з ЄС 31 жовтня, тому що зрештою Brexit був фундаментальним рішенням британців, які хотіли, щоб їхні закони приймалися людьми, яких **вони могли обирати та усувати** з посади*

У цьому прикладі модальне дієслово *can* використовується, щоб продемонструвати бажання британського народу, який хоче самостійно обирати та усувати із посади офіційних представників влади. При перекладі перекладач використовує відповідне українське модальне дієслово «*могли*». Крім того, відбувається трансформація об'єднання, коли із двох речень (*they can elect – they can remove*) робиться одне – *вони можуть обирати та усувати*.

Рисунок 2.4 Найпоширеніші модальні дієслова у промовах Бориса Джонсона

У наступному реченні Борис Джонсон також використовує модальне дієслово *can*, щоб продемонструвати, що може зробити його уряд разом із британським народом, використовуючи займенник першої особи множини *we*. При перекладі ми зберігається модальність та використовується український відповідник – «*можемо*». Одночасно, перекладач застосовує трансформацію членування речення, коли одне складне речення на мові оригіналу передається трома більш простішими синтаксичними конструкціями на українській мові.

We will be able to allow UK businesses to have bigger tax breaks for investment in capital – we can do free ports and enterprize zones; we can ban the shipment of

*live animals, and yes, we will have those free trade deals [BJ Speech to Conservative Party, 2019] – Ми зможемо дозволити підприємствам Великобританії мати більші податкові пільги для інвестицій у капіта. **Ми можемо** створити вільні порти та зони для підприємств. **Ми можемо** заборонити доставку живих тварин. І, дійсно так, у нас будуть угоди про вільну торгівлю.*

Проте, коли потрібно закликати спільноту та британський народ до рішучих дій, коли потрібно показати, що насправді відбувається та що потрібно робити, Борис Джонсон рішуче імплементує модальне дієслово *must* у свої виступи. Так, у своєму зверненні до населення Великобританія стосовно полегшення локдаун у зв'язку із коронавірусом COVID-19 він вісімнадцять разів звернувся до модального дієслова, яке використовується для вираження обов'язкових дій чи наказу, та яке політики часто уникають у своїх виступах. Наприклад:

***We must** protect our NHS. **We must** see sustained falls in the death rate. **We must** see sustained and considerable falls in the rate of infection. **We must** sort out our challenges in getting enough PPE to the people who need it, and yes, it is a global problem but **we must** fix it. And last, **we must** make sure that any measures we take do not force the reproduction rate of the disease - the R - back up over one, so that we have the kind of exponential growth we were facing a few weeks ago [BJ on easing virus lockdown] – **Ми повинні** захистити нашу НСЗ. **Ми повинні** спостерігати постійне падіння рівня смертності. **Ми повинні** спостерігати стійке та значне зниження рівня зараження. **Ми повинні** розібратися з проблемами, пов'язаними з отриманням достатньої кількості ЗІЗ для людей, які цього потребують. Так, це глобальна проблема, але **ми повинні** її вирішити. І нарешті, **ми повинні** переконатися, що будь-які заходи, які ми вживаємо, не призведуть до зростання швидкості розмноження хвороби (*R*) вище одиниці, так, щоб ми мали експоненціальне зростання, яке ми спостерігали кілька тижнів тому.*

При перекладі перекладач зберігає модальність за допомогою еквіваленту в українській мові «повинен». Крім того, було використано *трансформацію членування речення* – поділ одного складного речення на два більш простих.

Така ж сама ситуація спостерігається й при перекладі наступного речення:

*You **must** obey the rules on social distancing and to enforce those rules we will increase the fines for the small minority who break them* [BJ on easing virus lockdown] – *Ви **повинні** дотримуватися правил соціального дистанціювання, і для того, щоб їх дійсно дотримувалися, ми збільшимо штрафи для тієї невеликої меншості, яка їх порушує.*

Перекладач зберігає модальну структуру речення, використовуючи український еквівалент «повинні». Також при перекладі інфінітивної конструкції “*to enforce those rules*” він використає трансформацію *додавання*, щоб зробити акцент саме на той дії, яку уряд виносить на перший план, додаючи українське слово-підсилювач «*дійсно*».

*Those people want change. **We cannot, must not, must not**, let them down. And in delivering change **we must** change too. **We must** recognise the incredible reality that we now speak as a one-nation Conservative Party...* [BJ First speech 2019] – *Ці люди хочуть змін. Ми **не можемо, не повинні, ми не повинні** підвести їх. І, забезпечуючи зміни, **ми також повинні** змінитися. **Ми повинні** визнати неймовірну реальність того, що ми зараз говоримо як однонаціональна Консервативна партія...*

У прикладі Борис Джонсон використовує одночасно два модальних дієслова – *can* та *must*. Останнє використовується як протиположність більш нейтральному за значенням дієслову *can*, тим самим підкреслюючи позицію спікера. При перекладі речення використовується калькування. Одночасно, при перекладі фрази *we must change too*, перекладач застосовує трансформацію *перестановку*, - слово також займає предпродикативну позицію, що є більш власним нормам української мови.

Часте використання модальних дієслів *can* та *must* в одному абзаці або навіть реченні спостерігається й у наступному уривку. Використовуючи еквівалентний переклад відносно дієслів, перекладач також використовує трансформацію граматичної заміни – замість дієслівної конструкції *we have the maturity and wisdom*, перекладач використовує неповне речення із пропущеним присудком, а також замінює граматичну форму слів *maturity* та *wisdom* – іменники перетворюються на прикметники – «*ми достатньо зрілі й мудрі*». Крім цього, відбувається смисловий розвиток та заміна граматичних форм при перекладі конструкції *as it were* – якими б вони не були (*it* замінюється при перекладі на вони, що відповідає слову «*роки*»).

We must show that we have the maturity and wisdom to act. And we can, even in this past 16 years as it were, this feckless youth that we've just passed, we've shown our skill [UN General Assembly 2021] – **Ми повинні продемонструвати, що ми достатньо зрілі й мудрі, щоб діяти. І ми можемо, навіть за ці останні 16 років, якими б вони не були, на протязі цієї безпомічної молоді, яку ми щойно подолали, ми показали свою майстерність.**

Використання модального дієслова *should* у промовах Бориса Джонсона займає 12% від загальної кількості досліджуваних одиниць. Використання цього дієслова надає виступам колишнього прем'єр-міністра Великобританії більшої емоційної забарвленості й рис хвилювання за те, що відбувається. При перекладі на українську мову головне – зберегти емоційне забарвлення речення на мові оригіналу. Розглянемо наступні приклади:

*We now need to stress that anyone who can't work from home, for instance those in construction or manufacturing, **should be actively encouraged** to go to work* [BJ Speerj on easing virus lockdown 2020] – **Зараз нам необхідно підкреслити, що всіх, хто не може працювати вдома, наприклад тих, хто займається будівництвом чи виробництвом, слід активно заохочувати виходити на роботу.**

При перекладі передається бажання Бориса Джонсона та його команди, що має форму чіткої рекомендації, до якої варто прислухатися, - «*слід активно заохочувати*».

That's what we should do, and pledge to do that at the COP in just 40 days time [General Assembly 2021] – *Це те, що ми повинні зробити, і пообіцяли зробити це на Конференції Сторін лише за 40 днів.*

В цьому реченні модальне дієслово *should* має емоційне забарвлення й прирівнюється за змістовним навантаженням до категричного побажання – наказу, тому перекладається українським еквівалентом *повинні*. Також, при перекладі аббревіатури *COP* використовується заміна її на повну назву – *Конференція Сторін*.

використовується *трансформація перестановки*, коли обставина місця при перекладі виноситься на перший план.

*Yes, when people are found guilty of serious sexual or violent offences, we will make sure that they serve the sentence **they should** – if only for the protection of the public but we will also do everything **we can** to stop people becoming criminals with rehabilitation, education in prisons* [BJ speech on easing lockdown 2020] – *Так, коли людей визнають винними у серйозних сексуальних чи насильницьких злочинах, ми подбаємо про те, щоб вони відбули покарання, **яке повинні** - хоча б для захисту громадськості. Але ми також **зробимо все можливе**, щоб зупинити процес становлення людей як злочинців за допомогою реабілітації, навчання у в'язницях.*

При передачі модальності дієслова *should* перекладач використовує *контекстуальний еквівалент* – *повинні*, що більше відповідає контекстуальному навантаженню повідомлення. Крім цього, він розбиває речення на мові оригіналу на два при перекладі (*трансформація членування*), щоб зробити звучання більш підходящим відповідним до норм української мови. Інше модальне дієслово *can*, яке також використовується в цьому уривку, при перекладі змінює свою граматичну форму й перекладається не як модальне дієслово «*можемо*», а як прикметник «*можливе*».

Під час дослідження також були виявлені поодинокі випадки використання модальних дієслів *may* та *be able to*. Перше модальне дієслово використовується колишнім прем'єр-міністром здебільшого для того, щоб зрозуміти припущення у ситуаціях, коли з політичних причин не є доречним використовувати прямі заклики. Розглянемо приклади:

You may only have lent us your vote and you may not think of yourself as a natural Tory – **Можливо**, ви лише віддали нам свій голос і **можете не вважати** себе істиним Топі.

I think I said 11 years ago to the people of London when I was elected in what was thought of as a Labour city, your hand may have quivered over the ballot paper before you put your cross in the Conservative box and you may intend to return to Labour next time round [BJ first speech 2019] – **Здається**, я сказав 11 років тому жителям Лондона, коли мене обрали у місті, яке вважалося лейбористським, що ваша рука **могла тремтіти** над бюлетенем, перш ніж поставити хрестик навпроти консерватора, і ви, **можливо, мали** намір повернутися до лейбористів наступного разу.

При перекладі модальне дієслово *may* перекладається українським еквівалентом, який відповідає контексту – «**можливо**», щоб передати невпевненість оратора стосовно цього питання. Так само використовується український еквівалент «**могла**». Також використовується трансформація конкретизації при перекладі англійського дієслова *think* – «**вважати**». Конструкція *I think*, що має підмет й присудок у своєму складі, передається українською мовою безособовим виразом – «**здається**».

Модальна конструкція *to be able to* використовується, коли описується поодинокі дія. Вона схожа за значенням на модальне дієслово *can* й використовується як його заміна, коли мова йде про можливість щось зробити у майбутньому. Саме у такому значенні її використовує Борис Джонсон у своїх промовах. Наприклад:

We will be able to allow UK businesses to have bigger tax breaks for investment in capital [Conservative Party 2019] – **Ми зможемо** дозволити підприємствам Великобританії мати більші податкові пільги для інвестицій у капітал.

And with this mandate and this majority, we will, at last, be able to do what?” [BJ first speech 2019] – *І що з цим мандатом і цією більшістю ми нарешті зможемо зробити?*

При перекладі використовується калькування структури речень й український еквівалент «зможемо».

Переклад англомовних пасивних конструкцій з промов Бориса Джонсона на українську мову

Використання пасивних конструкцій у промовах політичних діячів є необхідним явищем, адже існує достатня кількість випадків, коли потрібно донести певні факти до аудиторії, не роблячи акцент на виконавцях. Також вони активно використовуються, коли адресант говорить про загальновідомі факти або, коли є потреба звернути увагу на наслідки дій, а не те, хто їх виконував. Розглянемо наступні приклади:

*I saw the incredible work they are doing with reconstructive maxillo-facial surgery on people who only a decade ago would **have been permanently disfigured** by their traumas* [Conservative party 2019] – *Я бачив неймовірну роботу, яку вони виконують із реконструктивною щелепно-лицевою хірургією на людях, які лише десять років тому **були б назавжди спотворені травмами.***

При перекладі зберігається пасивна конструкція й відбувається синтаксичне упадобання.

*...the awesome foursome **that are incarnated** in that red white and blue flag who together are so much more than the sum of their parts and whose brand and political personality **is admired and even loved** around the world for our inventiveness, for our humour, for our universities, our scientists, our armed forces, our diplomacy* [BJ first speech 2019] – *дивовижна **четвірка, яка втілена** в тому червоному біло-блакитному прапорі, яка разом набагато більше, ніж сума їхніх частин, і чим брендом та політичною особистістю захоплюються та*

навіть люблять у всьому світі за нашу винахідливість, за наш гумор, за наші університети, наших науковців, наші збройні сили, нашу дипломатію.

При перекладі перекладач задіює трансформацію граматичної заміни, коли пасивна предикативна конструкція мови оригіналу замінюється на пасивну конструкцію підрядного речення на мові перекладу – «*яка втілена*». При перекладі другою пасивної конструкції у реченні також використано трансформацію граматичної заміни, при якій пасивна конструкція змінюється на активну в українському перекладі й передається дієсловами у формі теперішнього часу, яке вказує на дію, що відбувається зараз: «*захоплюються*», «*люблять*».

And when I was elected mayor of London, only a mere 13 years ago, I was desperate to encourage more electric vehicles [General Assembly 2021] – I, коли мене обрали мером Лондону, якихось 13 років тому, я відчайдушно прагнув заохотити використання більшої кількості електромобілів.

При перекладі зберігається синтаксична структура оригіналу й пасивна форма на англійській мові передається пасивною конструкцією на українській мові, де об'єкт («мене») стає суб'єктом, а акцент робиться на дії.

Zeus punished him by chaining him to a tartarean crag while his liver was pecked out by an eagle [General Assembly 2021] – Зевс покарав його, прикувавши до скелі Тартару, а його печінку викльовував орел.

При перекладі пасивної конструкції на англійській мові, перекладач використовує трансформацію граматичної заміни й змінює пасивний вираз активними – «*орел викльовува*».

Let's get it done because we need to build our positive new partnership with the EU because it cannot be stressed too much that this is not an anti-European party and it is not an anti-European country [Conservative Party 2019] – Давайте зробимо це, тому що нам потрібно побудувати наше нове позитивне партнерство з ЄС, адже не можна занадто наголошувати, що це не антиєвропейська партія і не антиєвропейська країна.

При перекладі пасивна безособова конструкція “*it cannot be stressed*” замінюється на активну безособову конструкцію в українській мові – «*не можна занадто наголошувати*», що відповідає трансформації граматичної заміни.

*If parliament were a reality TV show the whole lot of us would **have been voted out of the jungle by now*** [Conservative Party 2019] – *Якби парламент був телевізійним реаліті-шоу, усіх нас би **вже вигнали** з джунглів.*

При перекладі використане збереження пасивної конструкції мови оригіналу на мові перекладу.

Таким чином, при перекладі англійських пасивних конструкцій, що використовує Борис Джонсон у своїх промовах, перекладач може або замінювати пасивну конструкцію на активну, або залишати пасивну конструкцію оригіналу.

Переклад конструкцій з дієсловами «get» та «let» на українську мову

Конструкції із дієсловом *get* мають назву каузативні й достатньо часто зустрічаються у промовах колишнього прем'єр-міністра Великобританії. За своїм змістовним навантаженням вони означають дії, що направлені на те, щоб зобов'язувати когось щось зробити, покласти відповідальність на інших, зробити так, щоб певні дії були виконані іншими суб'єктами, або закликати аудиторію виконати необхідні дії.

Розглянемо наступні приклади:

*Let's **get this thing done** – and then let's get ready to make our case to the country against the fratricidal anti-semitic Marxists who were in Brighton last week* [Conservative Party 2019] – *Давайте зробимо цю справу – а потім готуймося довести нашу справу до країни, щоб виступити проти братовбивчих марксистів-антисемітів, які були в Брайтоні минулого тижня.*

За каузативним дієсловом *get* стоїть дієприкметник *done*, а конструкція спрямована на заклик виконати певних дій, які потрібні адресанту. Тому при перекладі українською мовою конструкція передається дієсловом недоконаного виду у майбутньому часі у множині – «зробимо».

Під час свого виступу у 2019 році на конференції Консервативної партії, Борис Джонсон використав конструкцію *Let's get ...done* 13 разів, з яких 4 рази він починав ними речення, що йшли одне за одним, тим самим наголошуючи на важливості й нагальної необхідності виконання Брексету:

Let's get Brexit done on October 31. Let's get it done because of the opportunities that Brexit will bring not just to take back control of our money and our borders and our laws to regulate differently and better.... Let's get it done because delay is so pointless and expensive. Let's get it done because we need to build our positive new partnership with the EU... [Conservative Party 2019] – **Давайте здійснимо Brexit 31 жовтня. Давайте здійснимо це через можливості, які Brexit принесе не лише для того, щоб повернути контроль над нашими грошима, нашими кордонами та нашими законами, але й щоб регулювати по-іншому та краще... Давайте зробимо це, тому що зволікати безглуздо і дорого. Давайте зробимо це, тому що нам потрібно побудувати наше позитивне нове партнерство з ЄС...**

При перекладі перекладач використовує два різних дієслова, - «здійснимо» й «зробимо», але зберігає повторюваність одиниць, що йдуть у реченні одна за одною. Перекладач не використовує всі чотири рази одну форму – «давайте зробимо» через норми української мови – Brexit не робиться, а здійснюється його реалізація.

Під час свого першого виступу перед Парламентом колишній прем'єр-міністр Великобританії часто використовує іншу конструкцію із значенням заохочення виконати дії – *let's*. Так, в одному із фрагментів він шість разів використовував цю фразу у трьох реченнях, тим самим повністю привернув увагу на важливість тих дій, які він пропонує зробити у майбутньому, як діючий прем'єр-міністр Великобританії:

Let's start now to liberate the UK's extraordinary bioscience sector from anti genetic modification rules and let's develop the blight-resistant crops ... Let's get going now on our own position navigation and timing satellite and earth observation systems ... Let's change the tax rules to provide extra incentives to invest in capital

*and research and **let's promote** the welfare of animals ... and yes, **let's start** now on those free trade deals [BJ first speech 2019] – **Давайте почнемо** зараз, щоб звільнити надзвичайний біонауковий сектор Великобританії від правил антигенної модифікації та **давайте розвивати** культури, стійкі до фітофторозу ... **Давайте зараз** приступимо до нашої власної супутникової навігації та систем визначення часу та спостереження за Землею ... **Давайте змінимо** податкові правила, щоб надати додаткові стимули для інвестування в капітал і дослідження, і **давайте сприяти** добробуту тварин ... і так, **давайте почнемо** зараз саме з цих угод про вільну торгівлю.*

Дієслівна конструкція з *let* передається українською мовою за допомогою еквіваленту «давайте», що відповідає контекстуальному навантаженню та комунікативній меті повідомлення.

***Let me say** that I am now like one of those booster rockets that has fulfilled its function [BJ final speech 2022] – **Дозвольте мені сказати**, що я зараз як одна з тих ракет-носіїв, які виконали свою функцію.*

***But let me tell** you this conference it is an outcome for which we are ready [Conservative Party 2019] – Але **дозвольте мені сказати** вам, що ця конференція є результатом, до якого ми готові.*

У наведених прикладах дієслівна конструкція з *let* передається українською мовою за допомогою вставного слова, що означає «прояв ввічливості» й перекладається «дозвольте».

Наступні конструкції з дієсловом *let* передаються так само, як й та, що наведена вище у прикладі:

***Then let us be** in no doubt that the alternative is no deal [Conservative Party 2019] – Тоді **дозвольте нам бути** впевненими, що альтернатива – це не вихід.*

***Let us begin** work now to create freeports that will drive growth and thousands of high-skilled jobs in left behind areas [BJ first speech 2019] – **Дозвольте нам зараз почати** працювати над створенням вільних портів, які будуть зростати та тисяч висококваліфікованих робочих місць у відсталих регіонах.*

При перекладі першого речення також використанна трансформація антонімічного перекладу, коли конструкція із заперечним значенням, що виражене часткою «не» - *be in no doubt* перекладається позитивною конструкцією на українській мові – «бути впевненими», що більше відповідає комунікативній меті повідомлення. Також перекладач використовував трансформацію конкретизації при передачі слова *deal*, яке має наступні значення: *угода; справа; частина; частка* [TODNW 1993, с. 128]. Але у контексті більш доречним є використання конкретного значення, що корелює із тим, що має під собою слово «угода», - *вихід*.

У наступних двох прикладах конструкції *get + to ma get + Ving* мають значення «примусити щось зробити», саме тому перекладач використовує конкретизацію й використовує українське дієслово «змусити» / «примусити».

How do you get it to see the extenuating circumstances [BJ first speech 2019] – *Як змусити побачити пом'якшувальні обставини.*

...everybody involved in this government to get this economy moving again from July last year in spite of all opposition [BJ first speech 2019] – *... усі, хто брав участь у цьому уряді, щоб примусити цю економіку рухатися знову з липня минулого року, незважаючи на всю опозицію.*

Переклад інфінітивних та безособових конструкцій

Борис Джонсон при зверненні до своєї аудиторії та опонентів часто використовує інфінітивні конструкції, що знаходяться у постпредикативному положенні й виконують функцію додатка чи обставини. Безособові конструкції властиві англійській мові й дозволяють фокусуватися на загальних проблемах й при цьому не демонструвати власну точку зору.

У ході аналізу фактичного матеріалу було виявлено, що однією із найбільш вживаних безособових конструкцій у виступах колишнього прем'єр-міністра є конструкція *it's time for...* Таким чином він робить акцент на нагальних проблемах й діях, які необхідні. Наприклад:

It's time for humanity to grow up. It's time for us to listen to the warnings of the scientists...it's time for us to grow up and understand who we are and what

we're doing [General Assembly 2021] – Людству пора подорослішати. Нам пора прислухатися до попереджень вчених...нам пора подорослішати і зрозуміти, хто ми і що робимо.

При перекладі використовується пошук еквівалентна у мові перекладу, яким є лексична одиниця «пора». Так, перекладач використовує саме її, одночасно застосувачи трансформацію перестановки й поставивши спочатку додаток (кому потрібно що зробити), а потім вже одиницю «пора». Таким чином, згідно до норм української мови акцент робиться саме на виконавці дій.

And it's throughout promethium faith in new green technology that we are cutting emissions in the UK [General Assembly 2021] – І ми скорочуємо викиди у Сполученому Королівстві завдяки своїй незламній вірі в нову зелену технологію.

При передачі безособової конструкції оригіналу *it's throughout* відбувається трансформація перестановки та лексичної заміни (причинно-наслідковий зв'язок) – у даному контексті *throughout* має значення “*by means of*” або “*via,*” саме тому перекладач використовував українське слово «завдяки». Також друга частина речення на англійській мові при перекладі встає на перший план, що більше відповідає контексту та комунікативній меті – продемонструвати хто саме що робить й завдяки чому.

Одна із функцій інфінітиву – це обставина мети, яка показує навіщо відбуваються дії. При перекладі використовується граматична заміна інфінітиву на підрядне речення мети із сполучником «щоб», як це зроблено у наступних прикладах:

Police colleges where idealistic young men and women are enrolling in large numbers to fight crime across the country [General Assembly 2021] – Поліцейські коледжі, куди великою кількістю вступають парубки та дівчата-ідеалісти для того, щоб боротися зі злочинністю по всій країні.

При перекладі цього речення також використано трансформацію перестановки частин речення та заміни частини мови – *idealistic*, яке є прикметником в англійській мові на «ідеалісти» - іменник в українській мові.

Крім того використано конкретизацію, коли англійські слова із широкою конотацією *men and women* замінюються на українське слова з більш вузькою конотацією – *парубки та дівчата*, що більше відповідає контексту.

We must show that we have the maturity and wisdom to act [General Assembly 2021] – *Ми повинні показати, що маємо зрілість і мудрість, щоб діяти.*

We found ways to store that energy in increasingly capacious batteries, and even in molten salt [General Assembly 2021] – *Ми знайшли способи, щоб зберігати цю енергію в батареях, що стають все більш ємними, і навіть у розплавленій солі.*

При перекладі атрибутивного сполучення *increasingly capacious batteries* використовується трансформація додавання та перестановка елементів – «*батареї, що стають більш ємними*».

We want to turbo-charge the Scottish fishing sector; they would allow Brussels to charge for our turbot. We will be able to allow UK businesses to have bigger tax breaks for investment in capital [Conservative Party 2019] – *Ми хочемо посилюти шотландський рибальський сектор; вони б дозволили Брюсселю брати плату за наш калкан. Ми зможемо дозволити підприємствам Великобританії мати більші податкові пільги для інвестицій у капітал.*

Інфінітиви у функції додатку до головних дієслів (*want to allow*) перекладаються українською дієсловами недоконаного виду множини – *посилити, брати, мати*.

We have and will continue to have that economic strength to give people the cash they need to get through this energy crisis that has been caused by Putin's vicious war [BJ final speech 2022] – *У нас є та й надалі буде така економічна сила, щоб дати людям гроші, необхідні для того, щоб подолати цю енергетичну кризу, яку спричинила жорстока війна Путіна.*

У реченні перший інфінітив *to have* при перекладі на українську мову опускається (трансформація опущення) й замінюється на контекстуальний відповідник – «*бути*». Крім цього, відбувається не тільки заміна граматичної форми дієслова *continue*, але й трансформація модуляції, при якій значення

дієслова в мові оригіналу замінюється на лексичну одиницю української мови, значення якої легко простежується від слова-оригіналу – «*є та надалі буде*». Два інших інфінітиву виконують функцію обставини мети й відповідають на питання «З якою метою? Навіщо?» й перекладаються на українську мову невизначеною формою дієслова із сполучником «*щоб*» - «*щоб дати*», «*щоб подолати*».

Так само перекладається у наступному прикладі інфінітив *to work* та *to bring together*, які виконують функцію обставини мети. При перекладі третього інфінітива *to ask* використовується калькування й збереження інфінітиву – «*запитати*».

*When I say that I want us **to work** together, now, **to bring** this country together you are entitled **to ask** yourselves about my core principles and the ideals that drive me* [Conservative Party 2019] – *Коли я кажу, що я хочу, **щоб ми разом працювали** зараз, **щоб об'єднати** цю країну, Ви маєте право **запитати** себе про мої основні принципи та ідеали, які мною керують.*

*Asking those professionals **to work** in that environment is like asking a premiership footballer **to play** on a ploughed field and so I was **proud to tell** them under this government we will totally rebuild that hospital* [Conservative Party 2019] – *Просити цих професіоналів **працювати** в такому середовищі — це все одно, що просити футболіста прем'єр-ліги **грати** на зораному полі. Так, я з **гордістю сказав** їм, що за цього уряду ми повністю відбудуємо цю лікарню.*

При перекладі інфінітивів речення на мові оригіналу *to work*, *to play* при перекладі на українську мову зберігають свою граматичну форму інфінітиву – «працювати», «грати». Конструкція *to be proud to tell* перекладається за допомогою заміни граматичної форми – *to be proud* (дієслівна конструкція) замінюється на прислівник «з *гордістю*», а інфінітив *to tell* перекладається «сказав», виконуючи функцію дієслова, яке у даному випадку має форму дієприслівника минулого часу.

Інфінітивні конструкції у функції обставини, які стоять на початку речення, перекладаються на українську мову додаванням сполучника «щоб»

й утворюють підрядне речення обставини. Як приклад розглянемо наступні речення із виступів Бориса Джонсона:

To mark Windrush Day, today sees the unveiling of a national monument at Waterloo station that acknowledges the Windrush generation's outstanding contribution to British society and will also be a permanent place of reflection [Engagements 2022] – **Щоб відзначити День Віндраша**, сьогодні на станції Ватерлоо буде відкрито національний пам'ятник, який визнає видатний внесок покоління Віндраш у британське суспільство, а також буде постійним місцем роздумів.

To answer the question that my right hon. Friend put to all of us on these Benches, I think the answer is overwhelmingly and emphatically yes [Sue Gray Report, 2022] – **Щоб відповісти на запитання**, яке я маю право, шановний друже, поставити усім нам, хто сидить на лавках. Я думаю, що відповідь - це рішення «так» переважної більшості.

Крім цього, при перекладі другого речення перекладач використовує трансформацію членування речення, при якій утвориться два речення на мові перекладу, що спрощує розуміння повідомлення. Також відбувається трансформація заміни граматичної форми – прислівника англійської мови *overwhelmingly* на словосполучення української мови «прикметник + іменник» - «переважна більшість», а прислівник *emphatically* – на прикметник «ришучий».

Таким чином, при аналізі промов колишнього прем'єр-міністра Великобританії, було виокремлено найбільш вживані граматичні форми, до яких відносяться інфінітив та інфінітивні конструкції, пасивні та модальні конструкції, каузативи з дієсловами «get» та «let». При перекладі використовуються різноманітні перекладацькі трансформації, від заміни пошуку еквіваленту та калькування до заміни граматичної форми, членування речення та модуляції, вибір яких залежить від контексту, комунікативної мети й норм української мови.

ВИСНОВКИ

Політичний дискурс та політичні промови, які є його складовою, викликають інтерес багатьох науківців різних галузей науки. Проте, він залишається недостатньо висвітленим й дослідженим із боку лінгвістики. Дослідники продовжують суперечки стосовно, що таке політичний дискурс, що до нього відноситься й які різновиди він має. Із головних визначень можна виокремити такі: комунікативний акт, об'єднання всіх мовленнєвих актів, публічного права, традицій та досвіду, політична комунікація та інші.

У роботі дотримується точка зору, що політичний дискурс є окремим різновидом інституціонального дискурсу, що відбувається в окремому соціально-політичному середовищі при певних умовах у межах відносин «статус-роль», та основою якого є національно та соціально-історично зумовлена ментальність його учасників. Учасники політичного дискурсу – це політики, політичні інститути, державні представники, представники ЗМІ, але тільки у тому випадку, якщо вони працюють у межах політичних інститутів.

Політичний дискурс має комплексну мету й направлений на реалізацію політичних, ідеологічних, соціальних стратегій, побудову й підтримку необхідних політичних поглядів, розповсюдження політичної ідеології. Головним при реалізації мети політичного дискурсу є спонукання учасників комунікаційного процесу до певних дій.

Політичний дискурс виконує багато функцій, головним із яких є комунікативна, селективна, спонукальна, емотивна, маніпулятивна, прогнозуюча та консолідуюча.

Важливою складовою при дослідженні англomовного політичного дискурсу виступають комунікативні стратегії, під якими розуміють довгостроковий план дій адресата й адресанта для досягнення певної політичної мети. До головних стратегій відносять стратегію на зниження, на підвищення, утримання або боротьба за владу та самопрезентація. При

дослідженні теоретичного матеріалу було виявлено залежність кількості стратегій від мети політики.

До характерних рис англмоовного політичного дискурсу відносяться: значна кількість політичних термінологічних одиниць, використання безособових конструкцій, надання переваги лексичним одиницям широкої конотації, намагання дотриматися балансу між імплементацією лексики з позитивною та негативною конотацією, часте використання займенника першої особи множини *we* замість займенника першої особи однини.

Політична промова розглядається як один із політичних жанрів, який охоплює обговорення широкого спектру проблем (тем) й мета якого спонукати адресатів до певних дій. Умовно політичні промови можна поділити на такі види: передвиборчі дебати, політичний звіт, звітування за поточні справи, передвиборча агітація, публічна промова, інавгураційна промова, парламентські дебати.

Політичні промови також можна розподілити за адресатами, типом заходу та способу їх реалізації – вітальна промова, міжнародна промова, передвиборча, святкова та інші.

Для англмовних політичних промов властивим є використанням «простої» мови, лексичних одиниць позитивної та негативної конотації, стилістичних прийомів – метафор, фразеологічних зворотів, тощо. Також політичні діячі віддають перевагу статистичним даним. Побудова речень, здебільшого, проста. Але це залежить від самого політичного діяча. Для політичних промов є характерним трьох рівнева побудова: вступна частина, основна частина й висновки.

При дослідженні виступів колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона, були виокремлені особливості його виступів. Взагалі, ораторські стилі колишнього прем'єр-міністра Великобританії різноманітні й легко змінюються для досягнення поставленої мети – стиль професійного оратора, стиль простого привітного співрозмовника, стиль «незграбного» оратора. До лінгвістично-граматичних особливостей відносимо: штироке

використання складних речень розгалуженої структури, використання інфінітивних та модальних конструкцій, побудова промов навколо концептів *people* та *government*, значна кількість лексичних й стилістичних повторів, використання метафор та перебільшень. Також Борис Джонсон надає перевагу займеннику першої особи однини *I*, не боючись висловити свою думку. Згідно до аналізу промов у спеціальних програмах, то вони є достатньо складними та їх аудиторією є люди, щонайменше з повною середньою освітою.

При дослідженні перекладу політичних промов Бориса Джонсона головна увага приділялася передачі лексичних та граматичних особливостей. Серед головних лексичних трансформацій, які використовуються при перекладі промов політичного діяча широко використовуються калькування, транскрипція/транслітерація, конкретизація, додавання/вилучання. Рідше – перестановка та заміна однієї частини мови на іншу. Значна кількість епітетів, яку широко використовує Борис Джонсон, мають різну граматичну форму, найчастіше це словосполучення, де головним елементом є іменник, а епітет виражений прикметником або іменником.

Найбільш вживані прислівники, які дозволяють зробити акцент на потрібній інформації, у промовах колишнього прем'єр-міністра це *effectively*, *increasingly*, *nationally*, *absolutely*, *only* та *actually*. При перекладі використовують пошук відповідників, калькування та перекладацькі транспозиції.

У ході дослідження політичних виступів колишнього прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона виокремлюються такі граматичні особливості: достатня кількість модальних дієслів та модальних конструкцій, інфінітивних, каузативних та пасивних конструкцій.

До складу модальних дієслів, що домінують у промовах політика, входять: *can/could*, *must* та *should*. При перекладі часто використовуються українські еквіваленти «можемо», «зможемо», «повинні», «є обов'язковим»,

та інші. Також, використовуються трансформації зміни частин мови, перестановки, членування речень та пошук еквівалентів на мові перекладу.

При перекладі пасивних конструкцій було виокремлено декілька тенденцій: використання трансформації граматичної заміни, коли пасивна предикативна конструкція мови оригіналу змінювалася на активну чи пасивну конструкцію підрядного речення на мові перекладу. Пасивні безособові конструкції передаються активним безособовими конструкціями на українській мові.

Каузативні конструкції, що зустрічаються у виступах Бориса Джонона, передаються українською мовою за допомогою еквівалентів, антонімічного перекладу, трансформацій конкретизації та граматичних заміни.

Інфінітивні конструкції у формі додатку до головного слова й у функції обставини перекладаються українською мовою за допомогою перестановок, а також збереженням синтаксичної конструкції. Також вони можуть передаватися дієсловами недоконаного виду на мові перекладу, а інфінітиви у функції обставини мети – підрядним реченням із сполучником «щоб».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білозерська Л., Возненко Н., Радецька С. Термінологія та переклад: навч. посіб. для студ. філол. напрямку підготовки. Вінниця : Нова Книга, 2010. 231 с.
2. Бутова І. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. URL: http://old.lingua.lnu.edu.ua/Visnyk/visnyk/Visnyk_16/articles/Butova.pdf (дата звернення: 14.09.2023)
3. Володіна Т. С., Рудківський О. П. Загальна теорія перекладу для першого (бакалаврського) рівня. Навч.-метод. посібник. –К.: Вид. центр КНЛУ, 2017. 296с.
4. Загнітко А. Сучасний політичний газетний дискурс: риторика і синтаксис. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка*. Т. 16 Донецьк: Східний видавничий дім, 2007. С. 5 – 7.
5. Зорівчак Р. П. Семантична структура словесного образу: до методології перекладознавчого аналізу. *Іноземна філологія. Укр. наук. збірник*, 1999. Вип.11. С. 218-224.
6. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
7. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. Вінниця : Нова Книга, 2003. 605 с.
8. Кобякова І. К. Механізми перекладу складних речень як мінімальної одиниці перекладу в англійській мові. *The 4th International scientific and practical conference “Topical issues of the development of modern science” (December 11-13, 2019)*. Sofia : Publishing House “ACCENT”, 2019. С. 412–420.

9. Козак Т. Б. Особливості художнього перекладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна», Вип. 51, 2015. С. 221–223.
10. Кондратенко Н.В. Український політичний дискурс: монографія: / Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. – Одеса: Чорномор'я. – 2007. – С. 150 – 155.
11. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2002. 280 с.
12. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.
13. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. Київ: Вища шк., 2006. 311 с.
14. Мороховский А. Н. Избранные труды. Киев: КНЛУ, 2011. 589 с.
15. Піддубна Л. М. Програма та методичні вказівки до вивчення дисципліни «Вступ до перекладознавства» (бакалаврський рівень). – Дніпро: НМетАУ, 2020. 40 с.
16. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*. 2016. Кн. 1. С. 235 – 238.
17. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – П. : Довкілля-К, 2011. – 844 с.
18. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля. К, 2006. 716 с.
19. Сидорук Г. І. Вступ до перекладознавства: навчальний посібник (англійською мовою). – К.: НУБіП України, 2016. 320 с.
20. Статівка А. О. Мистецтво синхронного перекладу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2023 № 59 Том 3. С. 164-167.
21. Стрілець В. Особливості навчання неповного письмового науково-технічного перекладу. *Педагогічний процес: Теорія і практика (Серія: Педагогіка)*. № 3-4 (66-67), 2019. С. 84-89.

22. Трофимова А. С. Проблемы перевода препозитивных атрибутивных конструкций в английских текстах официально-делового. *Труды Одесского политехнического университета*. Одесса: Одесский национальный политехнический университет, 2012. № 1. С. 313-316
23. Четвертак Є. О. Вербалізація національної ідентичності США в англomовному політичному дискурсі. Автор. К.філол.н. спец. 10.02. 04–«Германські мови.–Запоріжжя, 2016.–20 с.
24. Шарова А. М. Лінгвістичний вимір політичної інформації: становлення політичної лінгвістики. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2009 № 97. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/Politology/2009_97/index.html (дата звернення: 05.11.2023)
25. Шевченко И. С. Герменевтический аспект перевода как вторичной метакоммуникации. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна*. Харків, 2003. № 609. С. 7-11.
26. Шевченко І. С. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків: Константа, 2005. 356 с
27. Alturo N. Pragmatics and discourse analysis. *Catalan Sociolinguistics*. Rovira i Virgili University & Institute of Catalan Studies, 2022. P. 297-312
28. Assimakopoulos S., Baider F. H., Millar S. Online hate speech in the European Union: a discourse-analytic perspective. Springer Nature, 2017.
29. Beard A. *The Language of Politics*. London, New York: Routledge, 2000. 136 p.
30. Bednarek M. *News Discourse*. India: Newgen imaging system Pvt Ltd, 2012. 270 p.
31. Berger T., Esguerra A. *The Objects of Translation*. London/New York: Routledge Taylor and Francis Group, 2018. P. 1- 21.
32. Bloor M., Boor T. *Practice of Critical Discourse Analysis: An Introduction*. Routledge, 2013. 123 p.

33. Catford J. *Alinguistic Theory of Translation*. London. Oxford University Press. 1995.
34. Crines A. S. Why did Boris Johnson win the 2012 mayoral election? *Public Policy and Administration Research* , 1-7, 2013.
35. Croft W., Cruse A. *Cognitive Linguistic*. The University of Cambridge, Cambridge, 2004. 356p.
36. Cuyckens H., Taylor D.J. *Cognitive Approaches to Lexical Semantics*. The University of Cambridge, 2003. 502 p.
37. Dijk T. A. van. *What is political discourse analysis?* Amsterdam, 1997.
URL: <http://www.discourses.org/OldArticles/What%20is%20Political%20Discourse%20Analysis.pdf> (дата звернення: 12.10.2023)
38. Frances H., Tator C. *Discourses of Domination: Racial Bias in the Canadian English-Language Press*. Toronto: University of Toronto, 2002. P. 18 – 20.
39. Frederiksen C. H., Bracewell R. J., Breuleux A., Renaud A. *The Cognitive Representation and Processing of Discourse: Function and Dysfunction. Discourse Ability and Brain Damage. Springer Series in Neuropsychology*. Springer, New York, NY., 1990. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4612-3262-9_4
40. Ghazala Hasan *Translation as problems and solutions* (4th ed.) Syria: Dar Elkalem ElArabi, 1995.
41. Givi. A. Types of Political Discourses and Their Classification. *Journal of Education in Black Sea Region*, 2018. DOI: 3. 10.31578/jeps.v3i1.117 (дата звернення: 12.05.2023).
42. Keller R. Analysing Discourse. An Approach From the Sociology of Knowledge. *Forum Qualitative Sozialforschung. Forum: Qualitative Social Research*, 2005. Issue 6(3), Art. 32. URL: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0503327> (дата звернення: 21.06.2023).

43. Keller R. The Sociology of Knowledge Approach to Discourse (SKAD). *Hum Stud.* Issue 34, 43, 2011. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10746-011-9175-z> (дата звернення: 26.07.2023).
44. Kuralay K. Linguistic Features of Political Discourse. *Mediterranean Journal of Social Sciences.* Issue 6, 2015. DOI: 10.5901/mjss.2015.v6n6s2p192 (дата звернення: 26.08.2023).
45. Latif E. A. Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Metaphor, *Metaphor and Symbol*, 2016. P. 250 – 252. DOI: 10.1080/10926488.2016.1223462 (дата звернення: 23.06.2023).
46. Mahshid Sadat Naghibzadeh Jalali A Critical Discourse Analysis of Political Speech of Four Candidates of Rasht City Council Elections in 2013, with a view to Fairclough Approach. *European Journal of Social Sciences Education and Research.* V. 1, I. 2, 2014. P. 7-17.
47. Mayhead M. A. *Women's Political Discourse: A 21st-century Perspective.* 2005. 291 p.
48. Mills S. *Discourse: The New Critical Idiom.* London and New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2004. 176 p.
49. Political speech in schools. URL: <https://ncac.org/project/youth-free-expression-program/political-speech-in-schools> (дата звернення: 10.06.2023).
50. Purnell, S. *Just Boris: Boris Johnson: The Irresistible Rise of a Political Celebrity.* London: Aurum Press Ltd., 2011.
51. Romagnuolo A. Political discourse in translation: A corpus-based perspective on presidential inaugurals. *Translation and Interpreting Studies.* № 4(1). 2009. P. 1–30.
52. Ross T. Boris Johnson: The EU wants a superstate, just as Hitler did. *The Telegraph*, 2016. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/05/14/boris-johnson-the-eu-wants-a-superstate-just-as-hitler-did/> (дата звернення: 15.09.2023)
53. Smith. L. D. *Less than human: Why we demean, enslave, and exterminate others.* New York: St. Martin's Press, 2011. 124 p.

54. Snell-Hornby M. *The Turns of Translation Studies. New paradigms or shifting viewpoints.* Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2006. 221 p.

55. Staunton D. Boris Johnson: The UK's deeply polarising next prime minister. *The Irish Times.* 29.06.2019 URL: <https://www.irishtimes.com/news/world/uk/boris-johnson-the-uk-s-deeply-polarising-next-prime-minister-1.3933181> (дата звернення 11.09.2023)

56. Wodak R. *Language and politics. English language: Description, variation and context.* London: Palgrave Macmillan, 2009. P. 576-593.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

57. Сидоренко О. *Українсько-англійський, англо-український словник.* 120 000 слів. Харків: КСД, 2015. 640 с.

58. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru> (дата звернення: 07.08.2023).

59. Collin P. H. *Dictionary of Politics and Government.* London: Bloomsbury Publishing Plc, 2004. 289 с.

60. Collins Online Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення: 15.11.2023)

61. *The Oxford Dictionary of New Words: A popular guide to words in the news.* Oxford University Press, 1993. 336 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

62. Boris Johnson's full speech on easing virus lockdown. *Financial News.* 2020. URL: <https://www.fnlondon.com/articles/read-boris-johnsons-full-speech-on-easing-virus-lockdown-20200510> (дата звернення: 21.09.2023)

63. Boris Johnson's speech to the CBI 2021 URL: <https://www.theguardian.com/politics/2021/nov/23/boris-johnsons-much-criticised-speech-to-the-cbi-in-full> (дата звернення: 12.10.2023)

64. Boris Johnson's final speech as Prime Minister: 6 September 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/boris-johnsons-final-speech-as-prime-minister-6-september-2022> (дата звернення: 05.11.2023)

65. Boris Johnson's first speech as Prime Minister: 24 July 2019 URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/boris-johnsons-first-speech-as-prime-minister-24-july-2019> (дата звернення: 14.09.2023)

66. Boris Johnson's speech to the 2019 Conservative Party conference. URL: <https://www.politicshome.com/news/article/read-in-full-boris-johnsons-speech-to-the-2019-conservative-party-conference> (дата звернення: 06.10.2023)

67. Boris Johnson's speech to the 2019 Conservative Party conference. *Politics Home*. URL: <https://www.politicshome.com/news/article/read-in-full-boris-johnsons-speech-to-the-2019-conservative-party-conference> (дата звернення: 10.10.2023)

68. Commissioning of HMS Anson: 31 August 2022 URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-at-the-commissioning-of-hms-anson-31-august-2022> (дата доступу: 19.08.2023)

69. Engagements. Parliament Debate, 2022. URL: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2022-06-22/debates/F43D066A-9570-46CA-BACC-DF29F45D7E7D/details> (дата звернення: 15.10.2023)

70. Engagements. Volume 698: debated on Wednesday 30 June 2021 URL: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2021-06-30/debates/EFB3D0E1-5D11-4BB3-A899-253CAED3B75D/details> (дата звернення: 01.11.2023)

71. PM address to the Ukrainian Parliament: 3 May 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-boris-johnsons-address-to-the-ukrainian-parliament-3-may-2022>

72. PM remarks at Points of Light Downing Street reception: 9 August 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-remarks-at-points-of-light-downing-street-reception-9-august-2022> (дата звернення: 16.10.2023)

73. PM speech at Sizewell: 1 September 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-at-sizewell-1-september-2022> (дата звернення: 05.09.2023)

74. Sue Gray Report. Volume 715: debated on Wednesday 25 May 2022. URL: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2022-05-25/debates/E888D0F8-37F7-48A5-8598-4449887A0935/details> (дата звернення: 01.11.2023)

75. UK Boris Johnson UN General Assembly 2021 Speech Transcript. URL: <https://www.rev.com/blog/transcripts/uk-boris-johnson-un-general-assembly-2021-speech-transcript> (дата звернення: 16.09.2023)

SUMMARY

The presented paper discusses the issue of translating political discourse, specifically political speeches, by analyzing the remarks made by former Prime Minister of Great Britain, Boris Johnson. The scientific research delves into the meaning of such terms as "political discourse" and "political speech" and their characteristics, language functions, and classification of this category of texts. Boris Johnson's political speeches' linguistic and stylistic features have also been examined. Additionally, the master's thesis describes the main strategies for translating political speech from English into Ukrainian, defining their unique characteristics.

The paper also analyzed the features and structure of political speeches in English. The research emphasized the challenges of translating political speech's lexical, phonetic, and grammatical peculiarities. These include translating emotional vocabulary, Infinite constructions, passive voice, causative sentences, etc.

When translating political speeches, the priority is maintaining their expressive connotation and finding equivalents in Ukrainian while paying attention to situational context. Other techniques include concretization, modulation, calque, grammatical and lexical changes, addition, and transcription/transliteration.

The translation of political speeches requires knowledge of specific areas and contexts. A translator must decide which translation transformations should be used in a particular case.

Key-words: *political discourse, political speech, translation techniques, translation of political speeches, lexical and grammar peculiarities, search of equivalent.*